

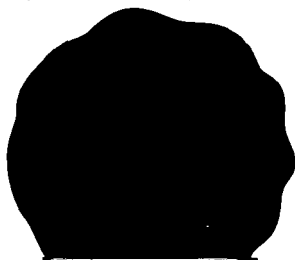
A HOLNAP

ADY ENDRE, BABITS MIHÁLY, BALÁZS BÉLA,
DUTKA ÁKOS, EMŐD TAMÁS, JUHÁSZ GYULA,
MIKLÓS JUTKA VERSEI.

SAJTÓ ALÁ RENDEZTE

ANTAL SÁNDOR

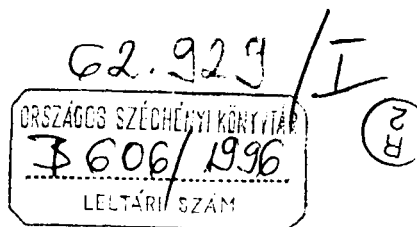
NAGYVÁRAD
A HOLNAP IRODALMI TÁRSASÁG KIADÁSA

EBBŐL A KÖNYVBŐL
100 AMATŐR PÉLDÁNY
KÉSZÜLT. SZÁM

A KÖNYVDÍSZ HONTI
NÁNDORTÓL VALÓ ::::

SONNENFELD ADOLF
KÖNYV- ÉS MŰNYOM-
DÁJÁBÓL, NAGYVÁRAD

VAJDA JÁNOS EMLÉKÉNEK

Halket Péter zsoldos katona így szólt a sebzett kezű látomáshoz:

— Mintha ismernélek. Te is Rodes társaságában szolgálsz?

— Nem. Az én társaságom régi és nagyon nagy. Közénk tartoznak mindazok, akik valaha másért szenvedtek.

— Négerek, fokföldiek is vannak köztetek?

— Igen, — felelte Krisztus. Az a fekete, kit társai megöltek, mert először vonakodott az emberhúsevéstől, szintén a mi társaságunkba tartozott.

— Furcsa társaság. Mind itt vagytok Mashollandenben?

— Mi az egész világon vagyunk.

— És honnan ismeritek meg egymást?

— Csak egymás szemébe nézünk.

A Holnap-ba, a mi társaságunkba pedig Balassa, Csokonai, Petőfi, Vajda János és Reviczky tartozik. Mind-azok a magyarok, kik elégték, meghaltak a holnapért. Ők már régen elmentek. Ma semmit sem kérnek. De a magyar udvarházakban ma is olyan alacsony a kapu szemöldökfája, hogy ők nem férnek be.

A Holnap egy körösmenti csárda, ahová eljöttek néhányan azok a regősök, kiknek az igriclekből már nem jutott. Ebben a könyvben az elevenek lépnek elő. Heten. Nem a bátortalanság hozta őket össze, — hiszen vakmerőségig magyarok mind, — hanem az irodalom-történet. Kerek formában mutatjuk be a magyar líra történetének ezt a kiszakított fejezetét. Nem mimeljük az elfogulatlan öreget. De olyan becsületes szubjektivitással próbáljuk lerajzolni őket, mintha már meghaltak volna.

A mult század hetvenes éveinek emlékei, a mai kritikusok és költők, hazafiatlannak, művésztietlennek és értelmetlennek hirdetik az új irányt. Ők tudják, hogy miért. A mai közönséget már úgy is hozzá szoktatták az utolsó idők „gyengébbek kedvéért“ készült irodalmához. Ha akarná, se tudná megérteni az új poétákat. Ezek se udvarolnak nagyon a tisztas közönségnek. Nyíltan kinevetik a burzsoá morált és negligálják az összes polgári szentségeket. Tapsot ma nem várnak,

de nem is kapnak. Csak nyugtalanság kél szavaik nyomában. És mindenki: öreg, fiatal, kritikus, költő, profán érzi, hogy valami történik.

Ünnepre jelenik meg ez a kötet. A magyar nyelv megújulásának ünnepére.

Másodszor kél itt harcra kelet nyugattal. Először Kazinczy, a lelkes műértő vitte a lobogót. Akkor is bő aratása volt a magyar nyelvnek. Ma költő áll a sereg élén. Hogy milyen költő, azt kimérni nem lehet. Szempont dolga, mert nincsenek művészeti értékegységek. Annyi azonban bizonyos, hogy Kazinczy óta senkinek sem köszönhet annyit a magyar nyelv, mint ennek a költőnek. Ha ez a kötet nem is tartalmazná az ő verseit, akkor is le kellene írunk az Ady nevét, mert hozzá fűződik nyelvünk fejlődésének egyik leggazdagabb korszaka.

Ő teremtette meg az új líra levegőjét. Erről a kötet fog beszélni.

Ez a levegő ad egységet a kötetnek. A kötet nem pattant ki egyszerre hét zsenit Jupiter homlokából. Még mások is vannak. De a hétmagyarok mind költők és mind magyarok.

A Holnap köti össze őket. Az olvasó is érezni fogja, hogy nem testvérek, nem hasonlítanak egymásra. Más tájakon kóborol mindegyik és mindegyiknek más-keppen szól a muzsikája. Egyenként rajzoljuk le őket,

A HOLNAP

együtt a földdel, amelyből sarjadzottak. Avval a magyar ugarral, amely nem is olyan nagyon ugar.

Írásközben egyszer-egyszer úgy éreztük, hogy az esztéta tulajdonképen jámbor fellah vezető. Nagynéha maga is bámúlva áll meg a gizehi nagy piramisok előtt.

Nagyvárad, 1908. május havában.

ANTAL SÁNDOR.

ADY ENDRE

De Lelle et Diósad. Csak ránk és korunkra jellemző az eddigi feltűnően terjedelmes politikai és kritikai Ady-irodalom. Magát a költőt nem jellemzi. Ignotus, utána sokan, akik számítanak, sokan, akik nem számítanak, végül

Görcsöni a magasságos Olimpustól a kénköves pokolig, mindenüvé elhelyezték már őt. Nem keresve a bölcs és kényelmes arany középutat, Lellére és Diósadra megyünk el Ady Endréért.

Kis térképen nem lehet megtalálni, de ha valaki nagyon akar, rázós szekéren, kátyus úton csak eléri. Mindenki eléri, csak Ady nem. Mert nekünk ez a két falu nem jelent többet, mint Hájó meg Rontó. Talán ott több a nadrágos ember, talán kevesebb. Lehet, hogy ott soványabb a pap és több a kocsmá, de az is lehet,

hogy nem úgy van. Akinek sok ideje van, pontosan is megtudná mondani. Mert a mi Lellénk és Diósadunk megvan. Csak az Adyé nincsen meg. Az Adok birtokának magva kiveszett, elpusztult. Csak a neve maradt meg. A koldusbotra faragott címer érdekes műtárgy, de szomorú örökség. Egyéb is maradt. A Csák Máté hangja, meg valami annak a vezérnek a koponyájából, aki nem akart fejedelmet választani.

A paraszt is vágyódik a föld után. Sóhajtvá morzsolja szét ujjai között a zsiros fekete földet, a másét. Hát Ady ne vágyódnék, aki „úrnak, magyarnak“ jött? Aki úgy érzi, hogy neki pallosjog dukál, hogy pénzét verethet a maga képmására, hogy követelheti a primae noctist. A vadaskert a kanonoké, a jobbágy nem hozza be a tizedet, másnak robotol. A házak sem tartoznak már az Ady-dominiumhoz. Egyik a Kovácsé, a másik Fehéré, sőt olyan is van, amelyiknek Klein a gazdája. Az asszonyok ma is szépek, „és mind a másé“.

Ez az úr, aki aranyait tele marokkal szórná a komédiások közé: poétának született. A hatalmas, parancsoláshoz szokott hang énekel, rímes szomorúságokat beszél, hogy a meggyaropodott parasztok idegen ezüstöket fizessenek neki. Az idegen rabszolgák utódai. Mert övék a föld. Ez egyik rejtett motívuma az Ady költészetének.

Csak nálunk élnek még tizenharmadik századbeli urak és igények. Világos történelmi oka van a magyar városi polgárság fejletlenségének. A német meg a török. Romániában több nagy város van, mint itt. A polgár nem úr, mert ha a dzsenti el is tagadja magát, ha pusztul és romlik is: mégis él. Haldoklik, de mégis övé a megye. Ebből a pusztuló fajtából, az utolsó goromba, őszinte nagyúr: Ady Endre.

Semmiye sincs, csak a saját egyénisége, Ady Endre maradt csak meg a birtokból. Ebben az emberben való hit és hitetlenség adja meg költészetének másik jellemvonását. Itt kezdődik az asszonynak Lédának negatív szerepe. Mert az asszony Adynál nem a szerelmet jelenti, hanem Adyt. Hogy ki az asszony, milyen az asszony, az nem számít. Hogyan szeret Ady, az a fontos. De nem csak az asszony törpül el, hanem a magyarság is, a jövő is, az isten is, minden. Ha nagy-nak, erősnek, hatalmasnak látja magát, akkor ragyog a Léda aranyszobra, „lesz új értelmük a magyar igéknek“ és az isten van valahol. De mikor érzi, hogy a világ — ő maga — kicsinyes, nyomorult, semmi, akkor kárhozat az égő ajkak csókja, „e föld a lelkek temetője“ és nem kegyelmez az ős Kaján.

Mindenki maga körül forgatja a világot, de kimon-dania csak a lírikusnak szabad. De hogy a felfogás szubjektivitása egyetlen témában, az Én-ben keresse és

lelje meg az egész mindenséget, az a világirodalomban is páratlanul áll. Minden és mindenki nincsen, elveszett. Ha pedig mégis van nem érdemes meglátni. Egyetlen valaki él, akit látni, hallani és érezni kell. Ez az ember: saját maga. A nagy örökség. Ha volna kivüle még valami, az csak arra való, hogy hallgasson és csudálkozzék.

*

Hatalmas hangon, kevés szóval ad hírt magáról. — Heine mondja, hogy a biblia valóban az isten szava. Mert olyan kőből kivágott, természethez tartozó szavakban emberfia, poéta beszélni nem tud. Azok a szavak tömörek, súlyosak, a földre nehezednek, mint a szikla, hozzá vannak nőve. Csak Shakspeare írt úgy néha. De az a néhány mondat nem az övé, hanem az öntudatlan, objektív zsenialitásé. Ez a bibliai tömörség van meg az ő nyelvében. De ott van még a magyar úri öntudat is, amelyik Horváth Ádám idejében az úristen lábára is sarkantyús magyar csizmát húzott. Itt azt mondja: Én írok, ti tudjatok olvasni. Adyt sokan magyarázzák, de kevesen tudják olvasni. A bibliáról vagy négyszáz nagy kötet kommentárt irtak. A Shakspeare-tudósok egyetemi katedrát is kapnak. Azért a biblia mégis nagy könyv, Shakspeare mégis nagy író. — A költő maga a Magyar Pimodánban az örök magyar Mámort okolja nagy magyarjaink mindig súlyos beszédéért. De ez csak a hálás hívő tűzáldozata.

Akik lírában, képben, zenében, szoborban novellát akarnak, mindig érthetetlennek, modernnek fogják találni az Ady liráját. Vértestvérei nem olvasnak, a nagy olvasó tömeg, a polgárság pedig ösztönszerűleg elfordul tőle, mert megérezte, hogy ellensége. Polgári szempontból szentségtörő és erkölcstelen beszéde miatt a vörös forradalom emberét látják benne. A rendbontót, a jövődő urat. Pedig neki nincsen köze a nagy osztályharchoz. Ő régi úr, neki nincsen jövője. Egy nagy véletlenség, a könynyelmű Páris sodorta őt az újak táborába. Hiszen ő nem ismeri sem a modernséget, sem a reakciót. Ő senkivel sem szolidáris, mert kizárólag csak Ady Endrével foglalkozik. Páris odasodorta, ahol első pillanatra több becsület és őszinteség látszott. Néha rokonszenvből meg is szólal, de nem illik a proletár-ének az ő úri hangjához.

Nem a nagy társadalmi forradalom lírikusa ő. Nem is modern, hanem új ember és egyedül álló. A maga nemes fajtájának hatyúdalát énekeli. A saját kimerült, halódó törzsét siratja el. Új nyelven, új formában, új magyar zenével. Csak azok hasonlíthatják őt össze a modern francia iránynyal, akik a határozatlan, sejtelmes hangulatot összetévesztik a bátorsággal és a lendülettel. Csak a bátorságot hozta magával, azt a tudatot, hogy szabad másképpen is írni, mint a régiek. Ennek a bátorságnak köszönhetjük, hogy a kodifikált költői sza-

bályok dacára megszületett az új Ady-ritmus és az új lírai nyelv. Ezt elvitatni sem lehet. Az új formák megmaradnak, de Ady után nem következik senki. Aminthogy senki sem volt előtte. Hatalmas egyéniség, de egyedül áll. Nem mértföldmutatója a magyar líra történetének.

Érindszenten született 1877-ben. Művei: Költemények, Debrecen, 1899; Mégegyszer, Nagyvárad, 1902; Uj versek (Nagy Sándor rajzával), Pallas, 1906; Vér és arany (Czigány Dezső rajzával), Franklin, 1908. Versei megjelentek: Figyelő, Nyugat, A Hét, Vasárnapi Ujság, Budapesti Napló, Népszava folyóiratokban és lapokban. Németül: Ausländische Lirik der neueren Zeit, Horvát Henrik fordításában. Th. Manojlovitch: Ausgewählte Dichtungen von A. Ady. -- Irodalom: Ignotus a Nyugatban és Magyar Hirlapban; Színi Gyula a Figyelőben; Neményi Erzsébet A Hétben; Szász Zoltán a Jövendőben; Farkas Pál az Uj Időkben; Schöpflin Aladár a Vasárnapi Ujságban; Hatvani, Goór a Huszadik Században; Dr Berki a Budapesti Szemlében, Pogány József A Munka Szemléjében; Szilágyi Géza Az Ujságban; Bresztóci Ernő a Népszavában; Mohácsi Jenő a Pester Lloydban; Göröcsöni Dénes az Alkotmányban; Kosztolányi Dezső a Budapesti Naplóban; Nagy Mihály a Társ. Tud. Társ. Szab. Liceumában. Arcképét lefestette Czigány Dezső, Budapest; Tibor Ernő, Páris.

GÓG ÉS MAGÓG FIA

Góg és Magóg fia vagyok én,
Hiába döngetek kaput, falat
S mégis megkérdeztem tőletek:
Szabad-e sírni a Kárpátok alatt?

Verecke híres útján jöttem én,
Fülembe még ősmagyar dal rivall,
Szabad-e Dévénynél betörnöm
Új időknek új dalaival?

Fülembe forró ólmot öntsetek
Legyek az új, az énekes Vazul,
Ne halljam az élet új dálait,
Tiporjatok reám durván, gazul.

De addig sírva, kínban, mit se várva
Mégis csak száll új szárnyakon a dal
S ha elátkozza százszor Pusztaszer,
Mégis győztes, mégis új és magyar.

AZ ISTEN BALJÁN

Az Isten van valamiként:
Minden Gondolatnak alján.
S mindig neki harangozunk
S óh jaj, én ott ülök a balján.

Az Isten könyörületes,
Sokáig láthatlan és néma,
Csak a szívünkbe ver bele
Mázsás harangnyelvekkel néha.

Az Isten nem jön ám felénk,
Hogy bajainkban segítsen:
Az Isten: az Én és a kín,
A terv s a csók, minden az Isten.

Az Isten hatalmas, nagy úr,
Sötétség és világosság,
Rettenetes, zsarnok lakó:
Lelkünkbe ezredévek hozták.

ADY ENDRE

Az Isten az egyszerűség,
Unja a túlságos jókat,
Unja a nyugtalanokat
S a sokszerű nagy álmodókat.

Az Isten engem nem szeret,
Mert én sokáig kerestem,
Még meg se leltem s akkor is
Kötődtem vele s versenyeztem.

Az Isten van valamiként,
Minden Gondolatnak alján.
Mindig neki harangozunk
S óh jaj, én ülök a balján.

A HOLNAP

A SZERELMESEK HOLDJA

Makulátlan az ég
S ragyognia kéne a Holdnak.
De e szent éjszakán
Égen és Földön
Sötét sorsok folyói folynak.

Érzed, hogy rohanunk
Mesebeli lég-folyók hátán ?
Ez az az éjszaka,
Mikor a Hold fut
S elhal ilyen csókoknak láttán.

Ez az az éjszaka,
Melyre szörnyű ha jön a Holnap.
Ölelünk, rohanunk,
De meghalunk, ha
Ez éjjel meglátjuk a Holdat.

A LÓRI CSÓKJA

Királynő volt hangtalan Lóri,
Tanuk rá régi, hangos esték,
Megnémult hangját hogy szerették.
Páva, páva, fekete páva,
Ma is szaladnak még utána.

Nem hálnak éhen volt királynők,
Jobbágy-szívekre lelve lelnek
Akkor is, ha nem énekelnek.
Páva, páva, fekete páva,
Sokat bir egy szép leány válla.

Páva, páva, fekete páva,
Halandó hír, mulandó tervek,
Futó pénzek, tűnő szerelmek:
Páva, páva, fekete páva,
Csengő arany jobb, mint a pálma.

A Lóri csókja nem némult el,
A szép hangnál százszor tartósabb

A HOLNAP

Pénzelt muzsikája a csóknak.
Páva, páva, fekete páva,
Arany és pénz nagy áriája.

De eljöttek a régi álmok,
Jött, jött a sok rég-zendült ének,
Jöttek tarka, szinpadi rémek.
Páva, páva, fekete páva,
Csak az, ami elmúlt, ne fájna.

Lóri királynő régi hangját
Megint van, mindig, aki hallja,
Apródoknak a fiatalja.
Páva, páva, fekete páva,
Öreg urak pénzének ára.

Dalol, dalol hangtalan Lóri,
Termi a pénzt bőven a csókja
S rákölti ifjú tapsolókra.
Páva, páva, fekete páva,
Hajh, drága a dicsőség, drága.

HA KISZÁRAD A FORRÁS

Néha úgy tör rám pogány módra
Ez a kicsi, magyar világ,
Hogy szinte én is elkiáltom
A régi Jézus-Máriát,
A harci Jézus-Máriát.

Mit vétettem és mit akarnak?
Hiszen én mindent elhagyok,
Dalt, életet és dicsőséget.
De az igaz: az én vagyok,
De a magyar: az én vagyok.

Láttam én már delelő csordát,
Vizetlen kútnál, szenvedőn.
Kiszáradok, én, bús forrás is,
De ne bántsák a szemfedőm,
Ne érintsék a szemfedőm.

PÁRISBAN JÁRT AZ ŐSZ

Frimb.

Párisba tegnap beszökött az Ősz.
Szent Mihály útján suhant nesztelen
Kánikulában, halk lombok alatt
S találkozott velem.

Ballagtam éppen a Szajna felé
S égtek lelkemben kis rőzse-dalok.
Füstösek, furcsák, búsak, bíborak
Arról, hogy meghalok.

Elért az Ősz és sugott valamit:
Szent Mihály útja beleremegett,
Züm, züm: röpködtek végig az úton
Tréfás falevelek.

Egy perc: a Nyár meg sem hökölt belé
S Párisból az Ősz kacagva szaladt.
Itt járt s hogy itt járt, én tudom csupán.
Nyögő lombok alatt.

ADY ENDRE

ELILLANT ÉVEK SZŐLŐHEGYÉN

Tort ülök az elillant évek
Szőlőhegyén s vidáman buggyan
Torkomon a szüreti ének

Ónos, csapó esőben ázom
S vörös-kék szőlőlevelekkel
Hajló fejem megkoronázom.

Nézem a tépett venyigéket.
Hajtogatom részeg korsómat
S lassan, göggel magasra lépek.

A csúcson majd talán megállok,
Földhöz vágom a boros-korsót
S vidám jóéjszakát kívánok.

A HALÁL ROKONA

Én a Halál rokona vagyok,
Szeretem a tűnő szerelmet,
Szeretem megcsókolni azt,
Aki elmegy.

Szeretem a beteg rózsákat,
Hervadva ha vágnak, a nőket,
A sugaras, a bánatos
Ősz-időket.

Szeretem a szomorú órák
Kisértetes, intő hívását
A nagy Halál, a szent Halál
Játszi mását.

Szeretem az elutazókat,
Sírókat és fölébredőket,
S dér-esős, hideg hajnalon
A mezőket.

ADY ENDRE

Szeretem a fáradt lemondást,
Könnyetlen sírást és a békét,
Bölcsek, poéták, betegek
Menedékét.

Szeretem azt, aki csalódott,
Aki rokkant, aki megállott,
Aki nem hisz, aki borus,
A világot.

Én a Halál rokona vagyok,
Szeretem a tűnő szerelmet,
Szeretem megcsókolni azt,
Aki elmegy.

A HOLNAP

A NAGY ÁLOM

Megálljatok, kínok, sebek,
Ne siessetek.
Meghalok én szépen, szabállyal,
De beszédem van a Halállal.

Akarom tudni, mit hozott
A szent átkozott?
Mint gyermekségem idejében,
Elalszom-e, nyugodtan, szépen?

A kis álom engem nevet,
Kerül és nem szeret.
Szép, nagy, komoly, áltatlan álom,
Jó barát legyen a halálom.

SÍRNI, SÍRNI, SÍRNI

Várni, ha éjfél üt az óra
Egy közeledő koporsóra.

Nem kérdeni, hogy kit temetnek,
Csengettyűzni a gyász-menetnek.

Ezüst sátrak, fekete leplek
Alatt lóbálni egy keresztet.

Állni gyászban, súlyos ezüstben,
Fuldokolni a fáklyafüstben.

Zörgő árnyakkal harcra kelni,
Fojtott zsolozsmát énekelni.

Hallgatni orgonák bűgását,
Síri harangok mély zúgását.

Lépni mély, tárt sírokon által
Komor pappal, néma szolgálkkal.

A HOLNAP

Remegve, bujva, lesve, lopva
Nézni egy idegen halottra.

Fázni holdas, babonás éjen
Tömjén-árban, lihegve mélyen.

Tagadni multat mellet verve,
Megbabonázva, térdepelve.

Megbánni mindent. Törve, gyónva
Borulni rá egy koporsóra.

Testamentumot, szörnyüt, irni
És sírni, sírni, sírni, sírni.

ADY ENDRE

A FEKETE ZONGORA

Bolond hangszer: sír, nyerít és bűg.
Fusson, akinek nincs bora,
Ez a fekete zongora.
Vak mestere tépi, cibálja,
Ez az Élet melódiája.
Ez a fekete zongora.

Fejem zúgása, szemem könnye,
Tornázó vágyaim tora.
Ez mind, mind: ez a zongora.
Boros, bolond szívemnek vére
Kiömlik az ő ütemére
Ez a fekete zongora.

BESZÉLGETÉS EGY SZEKFÜVEL

Ha a magyar Helikon adta,
Hervatag a hitünk s a szekfünk.
Azért bánatba sohse essünk.
Kicsi virág, szegény virág,
Úgyis eldoblak, beszélgessünk.

Te tudod, hogy én adtam többet.
Fenének kellett, amit adtak
És az se amit megtagadtak.
Kicsi virág, szegény virág,
Hagyjatok meg úrnak. Magamnak.

Magyar gomb-lyuk virággal is bús,
Rád mégis sokak foga vásott.
Mély, nagy szemem megbabonázott.
Kicsi virág, szegény virág,
Irigyelnek a zabolások.

Míg nem jöttem, koldusok voltak,
Még sírni sem sírhattak szépen.
Én siratom magam s a népem,

Kicsi virág, szegény virág,
De ha megúnom, általlépem.

Sok keresnivalóm itt úgy sincs,
Az ő Lomnicukon már ültem,
Tátrát és Karsztot átrepültem.
Kicsi virág, szegény virág,
Te tudod, hogy nem lelkesültem.

Én magamért vagyok s magamnak.
Akkor is, hogyha nótát mondok
S elpusztítanak rímek és gondok.
Kicsi virág, szegény virág,
Mért irigyelnek a bolondok?

Drága tudás az én tudásom
S egy szekfű is sok a magyarnak.
Irigy buták űznek, zavarnak.
Kicsi virág, szegény virág,
Hiszen eldoblak. Mit akarnak?

HEPEHUPÁS, VÉN SZILÁGYBAN

Szimb.

Hepehupás, vén Szilágyban,
Hét szilvafa árnyékában
Szunnyadt lelkem ezer évet
Paraszt zsályaként aludt el
S bús krizantém-fürttel ébredt
Hepehupás, vén Szilágyban.

Hepehupás, vén Szilágyban
Hét szilvafa árnyékában
Várt volna még ezer évet,
Míg idő jön a csodákra.
Óh, jaj nekem, hogy fölébredt
Hepehupás, vén Szilágyban.

FÖLSZÁLLOTT A PÁVA

„Fölszállott a páva a vármegye-házra, *Szimf.*
Sok szegény legénynek szabadulására“.

Kényes, büszke pávák. Nap-szédítő tollak,
Hirrel hirdessétek: másképpen lesz holnap.

Másképpen lesz holnap, másképpen lesz végre,
Új arcok, új szemek kacagnak az égre.

Új szelek nyögetik az ős magyar fákat,
Várjuk már, várjuk az új magyar csodákat.

Vagy bolondok vagyunk s elveszünk, egy szálig,
Vagy ez a mi hitünk valóságra válik.

Új lángok, új hitek, új kohók, új szentek,
Vagy vagytok vagy ismét semmi ködbe mentek.

A HOLNAP

Vagy láng csap az ódon, vad vármegye-házra,
Vagy itt ül a lelkünk tovább leigázva.

Vagy lesz új értelmük a magyar igéknek
Vagy marad régiben a bús, magyar élet.

„Fölszállott a páva a vármegye-házra,
Sok szegény legénynek szabadulására“.

ÉN NEM VAGYOK MAGYAR?

Ős Napkelet olyannak álmodta,
Amilyen én vagyok :
Hősnek, borusnak, büszke szertelennek,
Kegyetlennek, de ki elvérzik
Egy gondolon.
Ős Napkelet ilyennek álmodta :
Merésznek, ujnak,
Nemes, örök-nagy gyermeknek,
Nap-lelkűnek, szomjasnak, búsitónak,
Nyugtalan vitéznek.
Egy szerencsétlen, igaz isten
Fájdalmas, megpróbált remekének,
Nap fiának, magyarnak.
(S az álmosaknak, piszkosaknak,
Korcsoknak és cifrálkodóknak,
Félig-élőknek, habzó-szájúaknak,
Magyarkodóknak, köd-evőknek
Én nem vagyok magyar?)

JÓ CSÖND-HERCEG ELŐTT

Szimb.

Holdfény alatt járom az erdőt.
Vacog a fogam s füttyörészek.
Hátam mögött jön tiz-öles
Jó Csönd-herceg
És jaj nekem, ha visszanézek.

Oh, jaj nekem, ha elnémúlnék,
Vagy fölbámúlnék, föl a Holdra.
Egy jajgatás, egy roppanás.
Jó Csönd-herceg
Nagyot lépne és eltiporna.

ADY ENDRE

SÖTÉT VIZEK PARTJÁN

Ültem partjain Babilonnak
S ültem már partjain a Gondnak.

Láttam már apró szenvedelmet
S láttam beteg, hosszú szerelmet.

Lelkemet már nagy válság ülte
S voltam kis álmok kis örültje.

Néhányszor, már-már szinte hittem,
Néhányszor megjelent az Isten.

Hárfámat már fölakasztottam,
Hárfámat már leakasztottam.

Isten, kétség, bor, nő, betegség
Testem, lelkem összeesebezték.

A HOLNAP

Voltam trubadur, voltam bajnok,
Rossz hátgerincem százszor hajlott.

Mennyi sok mindent odaadtam,
Amíg ily szépen elfáradtam.

Ülök, csapdos ár és hideg szél
Babiloni sötét vizeknél.

AZ ŐS KAJÁN

Bibor-palástban jött Keletről
A rímek ősi hajnalán.
Jött boros kedvvel, paripásan,
Zeneszerszámmal, dalosan
És mellém ült le Ős Kaján.

Simb. Bekad.

Duhaj legény, fülembe nótáz,
Iszunk, iszunk s én hallgatom
Piros hajnalok hosszú sorban
Suhannak el és részegen
Kopognak be az ablakon.

Szent Kelet vesztett boldogsága,
Ez a gyalázatos jelen
És a kicifrált köd-jövendő
Táncol egy boros asztalon
S Ős Kaján birkózik velem.

Én rossz zsaketben bóbiskálok,
Az ős Kaján vállán bibor,
Feszület, két gyertya, komorság.
Nagy torna ez, bús, végtelen
S az asztalon ömlik a bor

Ó Babilon ideje óta
Az ős Kaján harcol velem.
Ott járhatott egy céda őszám,
S nekem azóta cimborám,
Apám, császárom, istenem.

Korhely Apolló, gúnyos arcú,
Palástja csusszan, lova vár,
De áll a bál és zúg a torna.
Bujdosik, egyre bujdosik
Véres asztalon a pohár.

„Nagyságos úr, kegyes pajtásom,
Bocsáss már, nehéz a fejem.
Sok volt, sok volt immár a jóból,
Sok volt a bűn, az éj, a vágy,
Apám, sok volt a szerelem.“

Nyögve kínálom törött lantom,
Törött szívem, de ő kacag.
Robogva jár, kel, fut az Élet
Énekes, véres és boros
Szent korcsma-ablakunk alatt.

„Uram, kelj mással viadalra,
Nekem az öröm nem öröm,
Fejfájás a mámor s a hirnév.
Cudar álmokban elkopott
A büszke oroszlán-köröm.“

„Uram az én rögöm magyar rög,
Meddő, kisajtott. Mit akar
A te nagy mámor-biztatásod?
Mit ér bor- és vér-áldomás?
Mit ér az ember, ha magyar?“

„Uram, én szegény, kósza szolga,
Elhasznált, nagy bolond vagyok.
Miért igyak most már rogyásig?
Pénzem nincs, hitem elinalt,
Erőm elfogyott, meghalok.“

„Uram, van egy anyám: szent asszony.
Van egy Lédám: áldott legyen.
Van egy pár álom-villanásom,
Egy-két hivem. S lelkem alatt
Egy nagy mocsár: a fürtelem.“

„Volna talán egy-két nótám is,
Egy-két buja, új nagy dalom,
De ime el akarok esni
Asztal alatt, mámor alatt
Ezen az ős viadalon.“

„Uram, bocsásd el bús szolgálodat,
Nincs semmi kár, csak: a Bizony,
Az ős Bizony, a biztos romlás.
Ne ígézz, ne bánts, ne itass.
Uram, én többet nem iszom.“

„Van csömöröm, nagy irtózásom
S egy beteg, fonnyadt derekam.
Utolszor meghajlok előtted,
Földhözvágom a poharam.
Uram, én megadom magam.“

ADY ENDRE

S már látom, mint kap paripára,
Vállamra üt, nagyot nevet
S viszik tovább a táltosával
Pogány dalok, víg hajnalok.
Boszorkányos, forró szelek.

Száll Keletről tovább Nyugatra,
Új, pogány tornákra szalad
S én feszülettel, tört pohárral,
Hült testtel, dermedt-vidoran
Elnyulok az asztal alatt.

A NAGY PÉNZTÁRNOK

„Gyere.“ (Szólott a nagy Pénztárnok
S ömlöttek elébem az ezrek.)
„Gyere, nyavalyás, nyűgös ember,
Most kifizetlek.“

„Bajjal születél: itt az ára.
Néhány bankó, mert sok husáng ért.
Tekercs-arany a kora-csókért,
Az ifjuságért.“

„Szemed, szíved, gerinced béna?
Zúg a fejed, kerül az álmod?
Én most mindent, amit csak adtál,
Aranyra váltok.“

„Itt a napszám, mert sokat sirtál.
Itt a vérdíj, hogy magyar lettél.
Itt a pénz, mert sokat nótáztál.
Sokat szerettél.“

„Nagyon hittél, nagy fizetést kapsz.
Elpoklosodtál: itt a bére.
Itt a kínod, itt a reményed
S a szived vére.“

„Eredj“. (Szólott a nagy Pénztárnok
És én nem bírtam elinalni.)
„Ki vagy fizetve, béna koldus
S most meg fogsz halni.“

HAVASOK ÉS RIVIÉRA

Havas üstökünket jégsapkás
Vihar-kölykök hada cibálja
S lábunk alatt Tavasz kacag,
Nyiló kaktusz, aloe, pálma.

Az Alpokon vagyunk a Végek,
Minden kis szél-ficsur bolondja
S lent a Nap a szent sugarat
S örült kékjét a tenger ontja.

Mi csak szögeljük büszke kinban
Fejünket a hideg egeknek
S lábunk alatt finom urak
S parfümös asszonyok nevetnek.

Mi védjük őket, mi: a Végek.
Gémberedett, nagy testünk óvja
S végzi, hogy másoknak legyen
Sok-sok, boldog, tavaszi óra.

ADY ENDRE

Meghalna, ha egyszer lerogynánk,
Az a Tavasz, ott lent a parton,
Meghalna pálma s a mosoly
Finom, együgyű, úri ajkon.

Ha mi egyszer egy dörgedelmes,
Rettenetes, nagy példát adnánk:
Hegy-bajtársak, egy szép napon
Mi lenne, ha lelátogatnánk?

VÉR ÉS ARANY

Nekem egyforma, az én fülemnek,
Ha kéj liheg vagy kín hörög,
Vér csurran vagy arany csörög.

Én tudom, állom, hogy ez: a Minden
S hogy minden egyéb hasztalan:
Vér és arany, vér és arany.

Meghal minden és elmulik minden,
A dics, a dal, a rang, a bér.
De él az arany és a vér.

Nemzetek halnak s újra kikelnek
S szent a bátor, ki, mint magam,
Vallja mindig: vér és arany.

A ZOZÓ LEVELE

Párisba eljött egy legény,
Idegen volt a csókja s pénze.
Szegény Charles-om, ne szidj meg érte.

Bús virág a párisi lány,
Halvány kelyhét ahogy kinyitja,
Eljön a Pénz és leszakítja.

Kis testem borzad és remeg.
Ki vigyáz a szegény virágra?
Kell a harmat s a harmat drága.

Párisba eljött egy legény,
Idegen volt a csókja, pénze.
Szegény Charles-om, ne szidj meg érte.

DUS LOVAG NÁSZÁ.

Szűz asszonyok: friss telivérek,
S tüzes fiuk bilincsbe verve
Állnak.
Ez: halvány Dusnak nászi terme.

Jön Dus lovag az asszonyával:
Virágosak, vánnyadtak, vénék.
Fölbűg
Szerelmesen, búsan az ének.

Virágos ágy, csalóka tükrök,
Nehéz parfüm. A fény fölissza
Csókjuk
És százszorosan szórja vissza.

Bilincses ifjak, friss leányok
Állnak, várnak, tűrnek, figyelnek,
Sírnak
És nászdalokat énekelnek.

KÉT HAJDANI SZERETŐK

Két halottak lent feküdtek,
Két hajdani szeretők.
És feküdtek, csak feküdtek,
Ahogyan azt parancsolják,
Tisztesen, a temetők.
És feküdtek, csak feküdtek.

S arra jött egy régi sóhaj
S megreszkettek frissen ők,
Csontjaik vigan zörögtek,
Egymás felé nyújtózkodtak
Két hajdani szeretők
Csontjaik vigan zörögtek.

S arra jött egy régi nász-éj
S újból elpihentek ők.
Fehér csonttal szurkos sírban,
Mint valaha, egymás mellett,
Két hajdani szeretők.
Fehér csonttal szurkos sírban.

A HOLNAP

És fekszenek, csak fekszenek,
De nem úgy, mint azelőtt.
Régi sóhaj, régi nász-éj.
Mikor fognak megbékülni
Két hajdani szeretők?
Régi sóhaj, régi nász-éj.

MÁRIA ÉS VERONIKA

Máriától Veronikáig
Ivelnek el a férfi-karok :
Veronikám, asszonyom, Lédám,
Én most álmodni akarok.

Álmodni csecsemő-karokról.
Csókold meleg szájjal a szemem :
Kereszt előtt, Halál előtt, most
Máriára emlékezem.

Ő küldött csókkal az életbe
S tudtam, hogy testem miért töröm :
Az életért. És mi az élet?
Asszony-öröm, asszony-öröm.

Ki szült s ki tanított a csókra ?
Asszony. S a halál hajnalán
Altass, Lédám. Hadd álmodjam, hogy
Te vagy az anyám, anyám.

DALOK TÜZES SZEKERÉN

Vad paripáim, hajrá.
Tompоротok ma véresre verem,
Ma én vagyok ifjú Apolló.
No, ki jön utánunk?
Ki éri utól tüzes szekерem?

Gyi keselyem: fiatal Bűn,
Gyi jó lovam: fekete Álom,
Mi áttörünk, vad paripáim,
Ezen a szürke életen,
Mi áttörünk a barna halálon.

Kerekeim a sár ne érje,
Patáitokat semmi pizszok.
Fény-országúton hajrá paripáim,
Nem vágnak elénk,
Soha gyöngе karu vén kocsisok.

ADY ENDRE

Kis kordék dőcögése
Átkát utánunk szórja, no, szórja,
Úgye paripáim? Hol járunk mi akkor,
Hol jár már akkor
Az új daloknak ifju Apollója?

MARADHATSZ ÉS SZERETHETSZ

Előtte a fiatal nő-test
Parfüm-hirnöke jönne
És az öröm jönne utána,
Szemérmesen köszönne.

Nem hallott rólam, sohse látott,
Lábamnál ülve nézne
Hosszú órákig a szemembe
És szólna félve, félve:

„Leány vagyok, idegen, tiszta,
Nem látott férfi senki,
Szép vagyok, szegény és hazátlan,
Szeretnék szeretni.“

S én visszanéznék a szemébe
S szólnék, mint bús beteghez:
„Leány, akaratod legyen meg,
Maradhatsz és szerethetsz.“

ÉNEK A VISZTULÁN

Isten vidám úr a Föld fölött:
Lengyelországot Isten óvja.
Polónia a vidám rabok
S törött sajkások víg hajója.

A Visztulánál hajdan s ma is
Tréfás, dalos halászok ülnek
S Polóniának asszonyai
Új és új lengyelt egyre szülnek.

Halat a Visztula s gyermeket
A lengyel asszony ad örökké.
Miért hát a Halál jelszava,
A sírból szálló „soha többé“?

Boldog hajó a vén gálya is,
Ha hátán gyermekek is futnak.
S nincs ott pokol és nincs ott Halál,
Ahol dalolni s szülni tudnak.

A HOLNAP

Isten vidám úr a Föld fölött,
Minden fajzatnak üdvössége.
Az Isten: Élet — halleluja —
S az Életnek nincs soha vége.

A BÉLYEGES SEREG

Krisztus szent árnya s Heine ördög-arca
Táncolnak előttünk az úton
Hull, hull a szitok, a röhej, a sugár.
Szaladnak a bélyegesek
S egy nagy csillag van a homlokukon.

Választott fajzat: messze előtte
Bitós, szomoru hegyek
S ők mennek rongyoltan, szórtan, bélyegesen.
Bús ördögök, szent mordály-égetők,
Én veletek megyek.

Véretek, ha idegen is százszor,
Mégis az enyém, az enyém,
Véres ajkakkal mézes asszonyaitok
S nyitott szívvel baráti, hű fiuk
Átöntötték belém.

Büszke kárhozók, eldobhattok százszor,
A lelkem százszor utánatok oson.
Örök bolygók, örök riasztatók,
Idő kovászai, megyek én is veletek
Bélyegesen, csillagoson.

Miénk ez a könnyes, nagy Élet.
Kórágyn és kereszt alatt
Hajrá, hajrá a Jobb felé.
Én csunya, sárga foltos seregem,
Futok veled és megáldalak.

ÁLOM EGY MÉHESRŐL

Páris helyett: falu csöndje,
Csöndes Ér, szagos virágok.
Zöngő méhek s hárs alatt
Hahotázó gyermekek,
Okuláré és karos-szék.

Méhes mellett hűvös álmok
S kik szakadtak ágyékból,
Unokák és gyermekek,
Bolondok és pajkosak,
Babrálgatnák ősz szakálam.

Alkonyatkor ósdi könyvet
Ejtenék ki vén kezemből.
Fölöttem az Ég ragyog:
„Hess aludni gyermekek,
Csillagot néz nagyapátok.”

A HOLNAP

Méhes alól a világot
Össze-vissza jól befutnám
Mosolyogva, boldogan,
Ülve-szállva, gögösen
Talán Párisban is járnék.

Holdas képpel, ezer boggal,
Száz titokkal, igérettel
Jön az élet s csalogat
Kupát fogok s nevetek:
„Nem kellesz sápadt boszorkány.“

Méhes mellől szent, nagy éjben
Békés lelkemből szállnának
Bátor, tiszta, szüz, erős,
Földszagu gondolatok
S küldném őket a világba.

A MI GYERMEKÜNK

Bús szerelmünkből nem fakad
Szomorú lényünknek a mása,
Másokra száll a gyermekünk,
Ki lesz a vígak Messiása,
Ki majd miértünk is örül.

Ha jönnek az új istenek,
Ha jönnek a nem sejtett órák,
Valamikor, valamikor
Kipattannak a tubarózsák
S elcsattan hosszú csoda-csók.

Mások lesznek és mink leszünk:
Egy napvirág-szemű menyasszony
S egy napsugár-lelkű legény.
A tubarózsa illatozzon
S áldott legyen a mámoruk.

A HOLNAP

S áldott legyen, ki: te meg én,
Ki az övék, kiért mi sírtunk,
Kit forró lázunk eldobott,
Öleltetők, kit sohse bírtunk,
Ki másoké: a gyermekünk.

Kit napvirág és napsugár
Új ígére, új dalra termett,
Áldott legyen, ki eljövend,
Az idegen, nagy álmú Gyermekek,
Kit küldtek régi bánatok.

TÜZES SEB VAGYOK

Tüzes, sajgó seb vagyok, égek,
Kínoz a fény és kínoz a harmat,
Téged akarlak, eljöttem érted,
Több kínra vágyom: téged akarlak.

Lángod lobogjon izzva, féhéren,
Fájnak a csókok, fájnak a vágyak,
Te vagy a kínom, gyehennám nékem,
Nagyon kívánlak, nagyon kívánlak.

Vágy szaggatott föl, csók vérezett meg,
Seb vagyok, tüzes, új kínra éhes,
Adj kint nekem, a megéhezettnek:
Seb vagyok, csókolj, égess ki, égess.

A HORTOBÁGY POÉTÁJA

Kúnfajta, nagyszemü legény volt,
Kínzottja sok-sok méla vágynak,
Csordát őrzött és nekivágott
A híres magyar Hortobágnak.

Alkonyatok és délibábok
Megfogták százszor is a lelkét,
De ha virág nőtt a szívében,
A csorda-népek lelegelték.

Ezerszer gondolt csodaszépet,
Gondolt halálra, borra, nőre,
Minden más táján a világnak
Szent dalnok lett volna belőle.

De ha a piszkos, gatyás, bamba
Társakra s a csordára nézett,
Eltemette rögtön a nótát:
Káromkodott vagy fütyörészett.

BÚCSU SIKER-ASSZONYTÓL

Nem kellek. Jól van. Jöjjön, aki kell.
Lantot, hitet vígan szegre akasztok.
Kicsit pirulok. Én és a Siker?
Jöjjenek a tilinkós álparasztok,
Jöjjenek a nyafogó ifju-vének,
Jöjjenek a finom kulturlegények.
Nem is tudom, hogy mi történt velem,
Hát sokat érne itt a győzelem?
S én száz arcban is kínáltam magam,
Vénleánykodtam. Pfuj. Már vége van.

Ügyes kellner-had famulusa tán?
Éhes szemben vörös, vadító posztó?
Legyek neves hős kis kenyércsatán?
Fussak kegyért én, született kegyosztó?
Eh, szebb dolog kopott kabátba szokni,
Úri dölyffel megállni, mosolyogni,

A HOLNAP

Míg tovább táncol kacsintva, híva
A Siker, ez a nagy hisztérika.
Nyomában cenkek. No, szép kis öröm.
Ezekkel együtt? Nem, nem. Köszönöm.

ADY ENDRE

A TISZA-PARTON

Jöttem a Gangesz partjairól.
Hol álmodoztam déli verőn,
A szívem egy nagy harangvirág
S finom remegések: az erőm.

Gémes kút, malom alja, fokos,
Sivatag, lárma, durva kezek,
Vad csókok, bambák, álom-bakók
A Tisza-parton mit keresek?

A HOLNAP

A GARE DE L'EST-EN

Reggelre én már messze futok
S bomlottan sírok valahol:
Most sírni, nyögni nem merek én,
Páris dalol, dalol.

Én elmegyek most, hazamegyek,
Már sziszeg, dohog a vonat,
Még itt van Páris a szívemen
S elránt az alkonyat.

Most fűt bolond-sok álmom alá
A fűttyős, barna szörnyeteg.
Holnap fehérebb én leszek-e
Vagy a svájci hegyek?

Holnap fehérebb én leszek, én
Téli sírkertek szele jő,
Küldi már a csókjait nekem
A magyar Temető.

Óh az élet nem nagy vigalom
Sehol. De ámulni lehet.
Szép ámulások szent városa,
Páris, isten veled.

Az én hűtlen, beteg istenem
Ülje itt mindig vad torát:
A tűzcsóvás felséges Öröm.
Dalolj, dalolj, tovább.

Tőled hallja a zsoltárokat
E koldus, zűrös, bús világ
S az életbe belehazudunk
Egy kis harmóniát

Dalolj, dalolj. Idegen fiad
Daltalan tájra megy, szegény:
Koldus zshiváját a magyar Ég
Óh küldi már felém.

Fagyos lehellet és hullaszag
Száll ott minden virág felett.
Elátkozott hely. Nekem: hazám.
A naptalan Kelet.

A HOLNAP

Mégis megyek. Visszakövetel
A sorsom. S aztán meghalok,
Megölnek a daltalan szívek
S a vad pézsma-szagok

Megölnek s nem lesz mámorom.
Kinyúlok bután, hidegen.
Páris, te óriás Daloló,
Dalolj mámort nekem.

Csipkésen, forrón, illatosan
Csak egyszer húllna még reám
S csókolná le a szemeimet
Egy párisi leány.

Az alkonyatban zengnének itt
Tovább a szent dalok.
Kivágtatna a vasszörnyeteg
És rajta egy halott.

AZ ÉN MENYASSZONYOM

Mit bánom én, ha utcasarkok rongya,
De elkísérjen egész a síromba.

Álljon előmbe izzó, forró nyárban:
„Téged szeretlek, Te vagy, akit vártam.“

Legyen kirugdalt, kitagadott, céda,
Csak a szívébe láthassak be néha.

Ha vad viharban átkozódva állunk:
Együtt roskadjon, törjön össze lábunk.

Ha egy-egy órán megtelik a lelkünk:
Üdvöt, gyönyört csak egymás ajkán leljünk.

Ha ott fetrengnek lenn az utcaporba:
Borúljon rám és óvjon átkarolva.

Tisztító, szent tűz hogyha általéget:
Szárnyaljuk együtt bé a mindenséget.

A HOLNAP

Mindig csókoljon, egyformán szeressen :
Könnyben, piszokban, szenvedésben, szennyben.

Amiben minden álmom semmivé lett,
Hozza vissza Ő: legyen Ő az Élet.

Kifestett arcát angyalarcnak látom :
A lelkem lenne: életem, halálom.

Szétzúzva minden kötáblát és láncot,
Holtig kacagnók a nyüzsgő világot.

Együtt kacagnánk végső búcsút intve,
Meghalnánk együtt, egymást istenítve.

Meghalnánk, mondván :
„Bűn és szenny az élet,
Ketten voltunk csak tiszták, hófehérek.“

VÖRÖS SZEKÉR A TENGEREN

A tenger, ez a sápadt részeg,
Ezüstlávát ivott,
Reszket a Föld. Bús ragyogásban
Várunk valamit s szörnyű lázban.
A pálmás part inog,
Vadkaktuszok összehajolnak,
Sírnak a jázminok

S im hirtelen violás árnyak
Csodás özőniben,
Messze, ahol az ár Eget ér,
Vörös szárnyu, nagy vízi szekér
Tör elő a Vizen.
Vörös szárnya repesve csapdos.
Megállott. Vár. Pihen.

Honnan jön? Mit hoz? Idetart-e?
Ő jön: az új vezér?
Milyen vörös iromba szárnya.
Új Hajnalnak a pírja, lángja
Vagy vér az, újra vér?
Várunk. S áll, áll a lilás ködben
A nagy, vörös szekér.

TEMETÉS A TENGEREN

Breton parton sújt majd az álom
S alszunk fehéren és halottan
Tengeres, téli, szürke tájon.

Jönnek erős, breton legények
S fejkötős, komoly, szűz leányok
S fölzeng egy bús, istenes ének.

Köd és zsolozsma. Zúg a tenger,
Vörös bárkára visznek minket.
Könnyel, virággal, félelemmel.

S téli orkán vad szele dobban,
Vörös bárkánk tengerre vágtat
S futunk fehéren és halottan.

BABITS MIHÁLY

A verseket megelőző kis ismertetések nem akarják ugyan megmagyarázni irodalmi viszonyaink fény és árnyoldalait, de az itt következő versek elolvasása után önkéntelenül felvetődik az a kérdés: Miért nem láttuk sehol ezeket a verseket, miért idegen, ismeretlen a Babits Mihály neve?

Az új művészettel, általában művészettel a magyar társadalomnak két, aránylag vékony rétege foglalkozik. A főúri osztály nagy része és a kispolgári ifjúság krémje. Az előbbieket vagyonuk, neveltetésük és hagyományaik oly közel viszik a művészetekhez, hogy a művészetek megértése és élvezése jóformán semmi munkájukba sem kerül. Ezek a rangos urak házi muzeumaiikat és díszes könyvespolcaikat csak a valóban beérkezett, kifejlődött, kész művészeknek nyitják meg. A fiatalok és

problematisz értékek künnrekegnek. A másík, kisebb csoportba tartoznak a hírlapot is szerkesztő írók, a fiatal művészek és azok a tudatlan, kispolgári fiatalemberek, kik a párisi Szalon fotográfiáin, a külföldi képes lapok kliséin és színes reprodukcióin nevelkedtek. Ezek a lelkesedő, többnyire okleveles fiatalemberek szívesen verik a dobot. Szívesen osztogatják a nagyságot, de csak azoknak, akikkel ugyanegy kávéházi asztal körül laknak.

Babits fiatal, új költő és egyedül járó ember, hát egyik társaság sem fedezte fel, ismeretlenül magára maradt.

Egy csomó külső körülmény, meg a saját szemlélődő, okoskodó énje a semmi költőjévé, nihilistává tették Babits Mihályt. Környezetében, mint ember, eltorpult. Vidéken ugys sok a tekintélyes nagy ember. Sok a jó ivó, jó szónok, furfangos ügyvéd. Még az olyan költő sem számít, akinek a versei megjelennek. Akinek nincsen díszesen rendezett hullámos haja, aki inkább hasonlít egy vidéki cigánybanda második kontrásához, mint Ábrányi Emilhez, az ilyen költő állandó gúny tárgyává zsugorodik össze. A sémi fajta ilyenkor szatirával áll bosszút. Babits ellenben nyugodtan, dac és kétségbeesés nélkül áll meg és gongolkozik. Nem felesel. Elismeri a maga igénytelen törpeségét, de hozzá teszi, hogy valamennyien törpék vagyunk, egyik sem különb a másíknál. Minden ember nagy vagy kicsiny, attól függ,

hogyan honnan nézik. Sokszor a másodperc hosszabb, mint egy évezred. Egy igen vagy egy nem megváltoztatja egészen a világot, máskor meg sok ezer zúgó harang nem tud esőt csinálni. Minden relativ értékű, vagyis minden értéktelen.

Babits rokona, Rictus azt mondja, hogy nincsen semmi. Babits ellenben nem közönséges erővel hirdeti, hogy minden van, de hogy miért van az, ami van és mire való, azt nem lehet tudni. De nem is érdemes. Akarni, remélni, örülni sem érdemes. Ez a zárkózott, szemérmes lira nagyon megnehezíti a kritikát. Élet, ragyogás kevés van ezekben a versekben, csak amennyi napfény a Babits anachoreta életében van. Egyszer-egyszer elárulja magát, hogy mégis vár, mégis szenved, de ezekből a kis megfélekezésekből nem lehet következtetni a Babits jövőendő fejlődésére. Erő és magyarság van verseiben. Bizonyos, hogy eredeti tehetség, de az is bizonyos, hogy a konstatálás holt pontján nem állhat sokáig. Fiataljaink nem tudják összeegyeztetni a tehetséget a műveltséggel és tudással. Ebből a szempontból Babits nem lehet tehetséges költő. Igaz, hogy akkor Petőfi sem tehetséges, Carducci sem az, mert mindketten olvasgatták a más írásait is. Hogy Babits gondolatai hova fejlődnek, azt nem lehet kiszámítani. Környezete megváltozásával talán egész világnézete átalakul. Ritmusának azonban fejlődnie kell.

Született Szegszárdon, 1882-ben.

TURÁNI INDULÓ

Mi vagyunk a rónán járók
Soha napján meg nem állók
Lég fiai, röpke rárók,
Messze mezőn szerte szállók.

Huj, huj, huj!

Szolgánk jámbor, népünk pártos,
Széltől ellett ménünk tártos,
Varju, holló ránk kiáltoz,
Könnyü nyilunk visszaszálldos

Huj, huj, huj!

Rabjaink a barmot hajtják,
Szolgáink a sátrat hordják,
Lányaink a hálót foldják,
Fiaink a lovat tartják.

Huj, huj, huj!

Sátrunkat csak seprűszárral
Nem kerítjük azt mi zárral,
Mégis nyusztal, dús bazárral
Vetekedünk a kozárral.

Huj, huj, huj!

Így élünk mi, népet fosztván,
Földjeinket föl nem osztván,
Széles üngünk szelet uszván
Riadunk a rémes pusztán:

Huj, huj, huj!

Rátörünk az ellenségre,
Úgy teszünk szert feleségre,
Ha nem lelünk ellenségre,
Nézünk a csillagos égre.

Huj, huj, huj!

Sok csodát az égen látunk,
Sok arany csodát imádunk,
Kútfejeknél törvényt látunk,
Isten napja süti hátunk,

Huj, huj, huj!

Kőházakkal, vértés haddal,
Mit törődünk Napnyugattal?
Zabolátlan akarattal
Virradunk mi virradattal.

Huj, huj, huj!

Rajta széllal, zivatarral,
Haj szabir az onugorral,
Hajrá hét törzs hét magyarral,
Nyolcadikkal, mord kabarral!

Huj, huj, huj!

THEOSOPHIKUS ÉNEKEK

I. KERESZTYÉN

Bizony, bizony, sötét az élet
És nincsen benne semmi jó
S majd eljövend a nagy ítélet,
Hol törve leszén a dió.

És aki gonosz, balra térend
És jobbra áll az, aki jó
És kürttel harsan az ítélet,
A nagy Annunciáció.

A Fiuisten trónra száll,
Árnyat vet az örök szemöldök,
Sir a dús gaz, sivit az ördög.

Az angyalok harmónikáinak,
A szentek körben térden állnak,
És Cecilia zongorál.

II. INDUS

A fény alatt, az ég alatt, a lég alatt,
A fény alatt, a lég alatt, a jég alatt.
A fény alatt, a kék alatt, a zöld alatt,

A fény alatt, az arany alatt, a láng alatt,
 A teknősbéka és az elefánt alatt
 A lenti durvább semmiségre vánkosul
 Egy óriási isten arca sulyosúl.
 Egy isten óriási arca tartja fenn
 Szemöldökével a Mindent a semmiben
 S szemöldökét folyvást mozgatva egyaránt
 Mindent egyhangu és örök mozgásba ránt.
 Kimérten, mint az óra, némán, mint a kő,
 Örök-busásan, mint maga e bús Idő.
 Tiktak, tiktak, tiktak, tiktak, tiktak, bizony
 Betegen fekszik a világ e vánkoson
 E kökemény istenkoponya vánkosán
 Fekszik a vak világ betegen, ostobán
 És óriási keble lázasan piheg.
 Ki érti meg ma énekem, ki érti meg?
 S ki tudja, mert én nem tudom, hogy mit jelent?
 S ki hiszi el, hogy jártam, jártam odalent,
 Hogy jártam ott, hol nincs világos, nincs sötét,
 És láttam azt az arcot és szemöldökét,
 Melynek ütemére a világkebel
 Piheg . . . Én jártam ott.
 És nem rémültem el.

VÉRIVÓ LEÁNYOK

A sáppadt, vérivó leányok
Keringenek szívem körül,
Zsineget fonnak zabolának
Hajrá! a Sátán úgy örül!

Zsineget fonnak zabolának
Vacogó fogaim közé:
A legderekabb fiu lesz ma
Az ördögé! az ördögé!

És megnyergelnek, megnyargalnak,
Milyen gyönyörűség nekem!
Puha combjuk hideg nyomását
Borzongó háttal élvezem.

Borzong a hátam, ing a vékonyam,
Hol mélyebb ágyékuk tüzel,
Jaj, mért vagyok velük magamra?
Mért hagytál engem, szent Szűz, el?

GOLGOTAI CSÁRDA

(Egy ismert passió-ének dallamára)

„Hej katonák, van-e bor
A küherkulessét !
S kocka ? Lógjon a ki lóg !
Hozom a köntössét.
Kis murit ma ! Illik az
Vidám örökösnek :
Gazdája már nem iszik
Ugysem a köntösnek.

„Megkukult a feszület
Három óra tájban
Akkor elfogyott a szusz
A zsidókirályban.
Ha ! nagy a zsidókirály
Magas a kormánya :
Lába alatt jár a szél,
Feje fölött kánya.

„Ej de fene csúf idő !
Mi a fránya hozta ?
Lót a szél mint egy bolond
Kint az utcahosszba.

A HOLNAP

Zörg az ablak; füttyül a
Hej füttyül a kályha:
Most igazán, jó meleg
Jó meleg a csárda.

„Ott fenn a kereszt alatt
Bög egynéhány dajna:
Názáreti ember volt,
Ácsmester az apja.
Lógjon, aki ... Vesd ki már!
Nyolc! A köntöst tartom —
Csárdásné te szebb vagy mint
Minden zsidóasszony!

FEKETEORSZÁG

Fekete országot álmodtam én,
Ahol minden fekete volt,
Minden fekete volt.
Minden fekete, de nem csak kívül :
Csontig, velőig fekete,
Fekete,
Fekete, fekete, fekete.
Fekete ég és fekete ház,
Fekete fák és fekete ház,
Fekete állat, fekete ember,
Fekete öröm, fekete gyász
Fekete érc és fekete kő és
Fekete föld és fekete fák
Fekete férfi, fekete nő és
Fekete, fekete, fekete világi
Áshatod ime, vághatod egyre
Az anyagot, mely lusta, tömör :
Fekete földbe, fekete hegybe
Csap csak a csáklyád, fur be furód ;
S mélyre merítsd bár tintapatakját :
Még feketébben árad, ömöl.
Nézd a fű magját, nézd a fa makkját,
Gerle tojását, csiragolyót :

A HOLNAP

Fekete, fekete, fekete ;
Fekete kelme s fekete elme,
Fekete arc és fekete gond,
Fekete ér és fekete vér és
Fekete velő, fekete csont.
Más szín a napfény vendég-máza,
A nap a színek piktora mind :
Fekete belül a földnek váza,
Nem a fény festi a fekete színt
Karcsu sugárecsetével,
Nem :
Fekete az anyag rejtett lelke,
Jaj,
Fekete, fekete, fekete.

BALÁZS BÉLA

Mimóza lelkü olvasók sehogy sem tudnak megbarátkozni az alanyi költészettel. Megértik, méltányolják, de nem gyönyörködnek benne tulságosan. Azt mondják, hogy az ember igazi érzései szemérmesek, nem kíváncsognak a világba, az idegen emberek közönyös tekintete elé. Csak a szónélküli kifejezés, a zene meg a kép méltó hozzá, a szó sérti és megváltoztatja. Evvel szemben a lírikusok hazugnak, nem őszintének mondják azokat, akik kihagyják saját személyüket költészetükből. Aranyinak is szemére vetik, hogy egyetlen szerelmes verset sem írt, pedig bizonyosan volt szerelmes. Az igazságot sem perdöntő párbajjal, se más módon nem lehet eldönteni. Művészetről lévén szó, mindenki azt mondhatja, ami neki jól esik.

Balázs Bélát zárkozottsággal senki sem fogja megvádolni, mert ő mindig dacosan bele áll minden ver-

sébe, még akkor is, mikor sokan szívesen nélkülöznék. Az itt közölt versek csak egy oldalról mutatják be őt. Ezen az oldalon sok magyarság, tehetség és erő látszik, de mindenek felett sok és nagy akarat. Karakán pusztai legénynek látszik aki füttyöl, nótázik a maga kedvére. Hogy a juhokon, meg a nyájörző kutyán kívül van-e hallgatója, avval nem törődik. Ha mégis volna ott valaki, csak azért is bele rikkant a nótába, úgy tesz, mintha a kutyának szólna, hogy annak a valakinek el menjen a kedve a báméskodástól.

De hát bennünket nem lehet oly könnyen félrevezetni. Első hallásra megérezzük, hogy merre járt iskolába, ki volt a mestere, hol töltötte a vándorlás esztendejét. Persze, hogy igazán megismerhessük, meg kellett volna bontanunk a kötet szimmetriáját, hogy az ő prózában megírott nyugati líráját bemutathassuk. Ott meglátnók, hogy nem is olyan nagyon zenétlen, nem is olyan dacos és nem is túlmagyar. Ott még a régi formákat is tiszteletben tartja, ha szépek.

Ez a hat vers kevés tökéletes szépséget mutat, de nagyon sok üde értéket ad, nagy perspektívát mutat. Ha itt-ott apróbb zökkenést is érzünk ritmusában, ha nagy ritkán észre is vesszük Ady árnyékát: Balázs egyénisége folyton előttünk van. Bizonyos, hogy meg kellett írni ezeket a verseket; az is bizonyos, hogy Balázs a saját verseit írja meg.

Szegeden született 1882-ben. Művei: Halálesztétika, Bpest, 1907. Versei a Nyugatban és Új Időkben jelentek meg.

BALÁZS BÉLA

NOCTURNO

I

Titkos az éj, tündér járja
Sóhaj felel sóhajásra
Berek mögül búvik a hold
Berek mögül búvik a hold
Ezüst hálót vet le halkan
A Tiszára.

Ezüst háló megszikrázik
Mit halászik, mit halászik?
Búshalvány a hold orcája
Titkos az éj, tündér járja
Márványkőből a feneke
A Tiszának.

II

Borult az éjszaka. Elborul az élet.
Nem érzem a közelt csak a messzeséget.
Sötét árnyá oszlik ami köröttem volt,
De oda fent messze csillagos az égbolt.

Borult az éjszaka. Elborult a lelkem.
Nem látom már, a mi világos volt bennem.
Magas csillagokról száll alá az álom,
Valamire vágyom — Valahová vágyom.

Borult az éjszaka. Oldódnak a láncok,
Lágyan emelnek a fekete hullámok.
Amibe fogódtam, mindent eleresztek
Hol vagytok, hol vagytok, kik engem szerettek.

BALÁZS BÉLA

ORSZÁGÚTON

I

Az erdőben szövődik az este,
Megyek haza, mert anyám keresne.
Eressz el, eressz el.

Alkony vére csurog a mezőre,
Véres lesz a cipőd sarka tőle.
Ne menj el, ne menj el.

Halavány hold süt az éjszakába,
Édes anyád öltözködik gyászba.
Eridj már, eridj már.

Az erdőben hálót szőtt az este,
Nem megyek el innen ha küldesz se,
Mindegy már, mindegy már.

A HOLNAP

II

Fehér vizirózsát fontam a hajadba
Mert sötét éjszaka fekete hajad
Kiviszlek a tóra barna ladikomba.
Mert olyan szomorú, néma vagy magad.

Nem kérdem meg ki vagy, nem kérdem meg mid fáj,
Ma leltelek, holnap eleresztelek
Ülj szembe és nézz rám. Mint buvár a gyöngyöt
Fekete szemedben könnyet keresek.

Behajtottunk a nádba. Várj mig feljő a hold,
Akkor majd add ide halovány kezed,
Ha az ezüstrózsa kinyilik a tóba
A legszebb mesémet mesélem neked.

III

Csókkold meg és gyerünk tovább.
Nem fogod soha többet látni
Lehet, hogy ő volt neked szánva
Vele tudnál te csak megváltva
Az élet tetejére hágni
Csókkold meg és gyerünk tovább.

Az enyim nem sir — halovány.
Azt kérdezte csak, hogy miért megyek
Nem volt-e szép amit itt éltem?
Én meg homályos vágyakról beszéltem
Országokról amiket keresek.
Az enyim nem sir — halovány.

Csókkold meg és gyerünk tovább.
Szép volt. Gyere ne nézzünk vissza értük,
Ugyis vágyunknak délibábja
Emlék tengerből száll fel nemsokára
És el nem érjük soha, mert már éltük.
Csókkold meg és gyerünk tovább.

AZ ÓRÁK

Heverek a forró fővényparton
Mellémlapul a halovány Tisza
Szomju kezem, puha vizében tartom
Mint ahogy játszom szeretőm hajával.

Nagy néma dél borul ránk izzó-kéken
Meztelenítő mindent felejtéssel.
Arany-tűz ujjal túrja a fővényt fel
Köröttem a nap.

És felettem elhúzniak az órák
Mint idegen, szép nagy madarak
És sorsom, harcom szárnyaikon hordják
Magosan szállva távolodó dallal.

A dal lebüvöl — S tehetetlen nézem,
Hogy idegenül, büszkén elvonul
Az én életem. S mozdulatlanul
Heverek a forró, a fővényparton.

DUTKA ÁKOS

Dutka Ákost nem ez a kötet fedezi fel. Versei már minden irodalmi helyen megjelentek. Barátai felemelték, sok babért raktak homlokára. Költőtársai pedig szívből jövő igaz őszinteséggel gázolták le. Dutkáról tehát majdnem

minden versolvasó embernek meg van a maga kialakult véleménye.

Három súlyos vétségben állapították meg bűnös-ségét. A hangot Adytól vette, a szavakat tőle kölcsö-nözte, sőt témáért is gyakran átrándult az Ady terüle-teire. Két új szempontot akarunk felvetni. Nem védő-beszédet mondunk, készségesen elismerjük, hogy ilyen hibákat tényleg elkövetett Dutka, de nem egyedül. Babits kivételével az összes új költők, még azok is, akik ezeket az igazságokat Dutkáról megállapították. Ez ter-

mészertes is, mert egyetlen új ember sem tudott kitérni az Ady hatása alól. Hogy éppen Dutkát érték tetten, az nem onnan van, mintha ő bűnözne a leggyakrabban, hanem mert ő nőtt a legnagyobbra a fiatalok között, az ő nevét lehet a leggyakrabban olvasni.

A kritikus szemével vizsgálva ezeket a verseket, megállapíthatjuk, hogy ama bűnök csak szórványosan történtek meg. Van Dutkának egyéni hangja, vannak sajátos kifejezései, még témái is vannak. Ha éppen ezeket keressük. De talán nem a hang, nem a frázisok, nem a témák teszik a költőt költővé. Ezek ugyan megszívlelendő külső körülmények, de még sem a legfontosabbak.

Van valami a Dutka verseiben, amit a többi fiataloknál nem lehet megtalálni: egy igazán, egyéni módon átélt életnek a képe. Megérzik ezeken a verseken az őszinteség és a motívumokban gazdag, artisztikus élet. Nem képzelt fájdalmak, nem képekről másolt örömök, nem könyvből tanult szerelmek ihletik meg Dutkát. Nem óvatosan előkészített és megfigyelt hangulatok születtek az ő verseit.

Tudott, mert, akart élni, vagy talán a véletlen sodorta az életbe. Hogyan történt, az mindegy. Tény az, hogy versei olyan embert mutatnak be, aki egyéni életet élt, aki különbözik a többiektől. Emberi dokumentumot kapunk. Ha értékben nem, — rendben

Rousseau Vallomásai és Dickens Cooperfieldje mellé állítható.

Még akkor is érdekes emberi dokumentum volna a Dutka költészete, ha nem függne oly szorosan össze a mai magyar városi élettel. Utolsó kötetének „A föld meg a város” címet adta. Lehet, sőt valószínű, hogy ez a cím intuicióból fakadt. De ennek az intuíciónak mély lélektani gyökere van. Az újvilág gépeinek ritmus-talan zakatolása a föld lakóit a városba vonja. Mesterséges kővé dermedti a futóhomokot. Harcol, küzd a falu a várossal, de a küzdelem eredménye bizonyos. A város marad a maga helyén, csak hatalmas gépkarjait nyújtja ki. Lassan és könyörtelenül magához öleli, magába szívja a falut, az erőt, és úgy táplálkozik.

Ennek a harcnak, a falu halálküzdelmének énekese Dutka Ákos. Hívta a város, elfedte előle mindazt, ami múlt, ami jövő, csak a csudálatos, megdöbbentő várost, a mai magyar életet láttatta meg vele. Így lett Dutka az első városi költő. — Formájukban hasonló momentumok kötik össze Freytagot hazája társadalmának akkori életével.

Kevés magyar erő, de sok zene van verseiben. Ma mindent atavizmussal magyaráznak. Mi is az erős szlávok idegenbe tévedt szőke unokáját látjuk benne. Erre vallanak a Dutka borongós, komor éjszaki hangulatai. Ez a sejtelmes szomorúság még a szilajabb

motivumokat is elpuhítja. Hangulatai finomak, őszinteségük miatt közvetlenül hatnak. Nem hatásra, hanem szépségre törekszik. Témái nagyon közel esnek egymáshoz, hangulatai szinte határolják egymást.

Témáival nem akarja magába zárni a mindenséget, hangjával nem akarja megrepeszteni az eget.

Nagy lelki válságokon kell Dutkának átmennie, hogy bennünket ezentúl meglephessen.

Született 1881-ben Nagyváradon. — Művei: Vallomások könyve, Nagyvárad, Sebő Imre 1904. A föld meg a város, Singer és Wolfner 1908. Verseit közölte: A Hét, Új Idők, Vasárnapi Ujság, Magyar Szemle, Magyar Közélet, Népszava, Budapesti Napló, Egyetértés, Hazánk. — Irodalom: Ady Endre: Nyugat, Tábori Róbert: Új Idők, Schöpflin Aladár: Vasárnapi Ujság, Kosztolányi Dezső: A Hét, Fülep Lajos: Magyar Szemle, Hazánk, Rákosi Jenő: Budapesti Hírlap, Ráskai Ferenc: Pesti Hírlap, Haraszthy Lajos: Egyetértés, Fehér Dezső, Antal Sándor: Nagyvárad Napló, Juhász Gyula: Szabadság, Szeged és Vidéke, Krüger Aladár: Tiszántúl, Sas Ede: Nagyvárad. — Fényképe megjelent az Új Idők-ben. Arcképét megfestette: Tibor Ernő, Páris.

A FEKETE LÁNY

Összefonódik lelkemen olykor
Sok szomjú vágy, sok szomorú kín,
Rám vigyorog a tűzszemű Élet
A város fényontó ablakain . . .
Valami tánc vad üteme zsong künn
Az illatos dalos alkonyaton,
S úgy rémlik, hogy egy fekete lány
Járja a táncot a nagy utakon
S be-bekacag az ablakomon . . .

E leány: az ujjongó, tűzszemű Élet.
Csábitgat, hív száz alkonyaton
S ígéri százszor, hogy megölel majd
S elnémúl sok-sok nagy sóhajom.
Ígéri a pompát, a hirt, a szerelmet
Ezer muzsikás alkonyaton,
Mikor ujjongva a fényben, a lángban
Járja a táncot a nagy utakon
S be-bekacag az ablakomon . . .

A HOLNAP

S nem adott eddig semmit a céda,
Itt felejtett a rongy nyoszolyán,
Hiába dalolt róla a lelkem,
Itt felejtett a fekete lány.
S ha majd az arcom szomorú, sápadt
Szoborra fagy egy alkonyaton,
Halottan fekszem rongy nyoszolyámon:
Ő megjön, — jön a nagy utakon
S bekacag majd az ablakomon.

MEGYEK BETHÁNIÁBA

Vérszító, parázna Judeai éjjél.
Dübörög az üst-dob, sir, dünnyög a sip
— Magdolna hol vagy? Rózsába gázolhatsz...
Most bontsd meg a fátylad, oldd le saruid...
Súgárzó csípőid fátyol se borítsa,
Táncolj! hisz ez éjjel úgy is a tiéd:
Borom, a vérem, csókjaim, ezüstöm...
Teérted sikolt a sip, a klarinét.

Keresi, kutatja száz római ijjas —
— Keresteti Flaccus Pilatus fia —
Hol van az a fehér, kalászhaju lány ma
A legszomorubb, legszebb szőke hetejra?...
Vérszító, parázna Judeai éjjél
Dübörög az üst-dob, sir, dünnyög a sip. —
— Az a céda máshol táncolhat ma éjjel
Cluvia hát oldd le te a saruid.

A HOLNAP

S merre a gyehennák felé visz az utca,
Sápadt mécses ég egy szoba szögletén
Magdolna néz a kormos mécsvilágba, —
Sugaras szent árnyat ringat az a fény...
— Mirjam... öreg Mirjam, tudod ma hol jártam?
S mért könnyes a szemem, — ugy-e nem tudod?
... Nem látsz táncolni soha, soha többet,
Fehér bokáimon selyem se suhog.

Eladsz holnap minden aranyat, meg gyöngyöt
Elégeted minden bűnös fátyolom,
Elmegyünk innen, el Bethániába
Sarutlan, szegényen holnap hajnalon
Követő árnyéka leszek, merre csak megy
Megsiratom minden céda éjjelem
Az a szent, szomorú názáreti Ember
Fölemelt!... s amerre megy, — én követem.

ÁGNES

A Körös sásszegte gödrös ágyán
Zuhogva, bűgva szállt a szőke hab...
S a füzes mögött száztornyú várost
Sugárözönbe szőtt az alkonyat.

A szerűn Mari, Ágnes meg Eszter
A part felől a párás ködön át
Ámulva, sejtve, áhitozva
Nézték a mesék távol városát...

És Mari beszélt a nagy csodáról,
A városok száz bűnös éjiről,...
Mindenről... fényről... asszonyokról...
S minden csodás volt innen messziről.

A harangszó hívta haza őket,
Siettek... A tanyán már a rőzse ég,
Csak Ágnes állott meg néha-néha
S nézett a fényes, hamvas ködbe még...

A HOLNAP

És éjfélkor lenn a görbe fűzek,
Az odvas, fekete, szomorú fák,
Látták, hogy Ágnes a parttól eloldta
A halászok odvas, vén tutaját.

Szeme izzott... A falu lányát
A kósza tutaj hozza, sodorja.
Ágnes eljön... Hozza a Körös...
A város felé... a szennybe... a porba...

NAPLEMENT

Képzелjetek egy zöld selyem palástot
Terítve karcsú, tarlott fák alá, —
Ilyen a rét . . . Arany porát az alkony
Fátyol zsákjából most szitálja rá.

A seprős füzek orma mintha égne
Égő biborban lángoló ecset,
A ködbe mintha velük festenének
Millió szint nagy, láthatlan kezek.

A hunyó nap mint óriási máglya
Lobogva ég a puszta peremén
Mint láva-csík úgy tündököl a Kőrös
Ezüst tükrén a naplementi fény.

Egy ember áll a nyűtt kapára dűlve, —
A ködbe megnő, s mint a bronz ragyog
Mint áldozó pogányok ősi szobra
Levett kalappal áldja a napot.

BEETHOVEN-SZONÁTA

A falra ólmos árnyékok suhannak
Lágyöblű ódon bútorok alól . . .
Egy vén fekete hegedű zokog künn
Az alkonyati csendbe valahol . . .

Nagyon megcsúfolt valakit az élet;
Megtréfált valami asszonyi bűn
S ez a tompa fekete bánat bűg
A remegő fáju vén hegedűn.

A falon ólmos árnyékok suhannak
Lágyöblű ódon bútorok felett . . .
S nekem úgy rémlik: a zokogó dalba
Egy fekete asszony belenevet.

DUTKA ÁKOS

TEMETÉS

— ANTVERPENI EMLÉK —

Babonás csend... A zöld vizen megállott
Egy ázott szárnyú fekete hajó.
Messze partokról tompán bűg az ének;
Félelmes, ódon flamand sirató...

A csipkés tornyok messze integetnek,...
Harangok bűgnak oly félelmesen,
Akár egy ódon bús flamand legenda...
S a bárka áll a csöndes, zöld vizen...

... Babonás csend... Még sír a rémes ének —
Ázott szárnyával indul a hajó ..
Valakit ringat lágy ölen a tenger —
S csöndesen bűg az ódon sirató.

A csipkés tornyok messze integetnek,...
Harangok lassan bűgva konganak...
Az ázott szárnyú fekete hajó száll,
A szomorú, nagy, ónszin ég alatt...

NOVEMBER ESTE

Mikor árnyal, köddel telt az este
S a lámpa hamvas, rőt homályban ég,
Karos széked mintha sírni kezdne
Itt jár a lelked kósza árnya még.

Mintha lágyan selymesen suhanna
A régi kendőd kis szobámon át,
Két karod a vállamra fonódva,
Érzem lebontott hajad illatát.

Ilyenkor halkán meggyújtom a mécset
Mely velünk annyi éjen együtt égett
S várlak, várlak, hátha, hátha még...

S reggel — ülök két karomra bukva,
Ágyunk vetetlen benn a régi zugba
S a lámpa kormos rőt homályban ég.

ÖREG SZOBÁK

Ódon szobák vén illatot lehelnek,
Avult selymeket simogat kezem,...
Lillára, borra, bús dalokra
Elmélázva emlékezem.

Úgy rémlik: Tihany riadó leányát
Hallom dalolni messzi fák alól...
A lelkemen aranyhúros gitárok
Bús éneke dalol... dalol...

Valaki jön. Puhán tipegve lebbe
Az ó szobák porlepte szőnyegén...
Tornyosra fésült hófehér hajáról
Lágyan peregve hull a fény...

Ellibben itt a sápadt öreg árnyék —
Leül... Játszik a karcsú zongorán
Fonnyadt jóságos szellem-kezevel, —
Valamelyik öreganyám.

VERSEK ÓRÁJA

Messzi fákon halkán hárfázik a szél ma,
Eltemetett kinok lopva hazajárnak . . .
Ilyenkor érzem meg szomorú nagy titkát
Dalfakasztó bús harmoniáknak . . .

Idegen mezőknek friss illata csap meg
Szavam messze századokból hallok:
Valami fekete vén bizánci hárfán,
Rózsakoszorúzott bús római lanton.

Idegen mezőkről két nagy ismerős szem
Szomorún, merően néz a ködön által.
A szemem: e nedves két zöld krysolit gyöngy
Kék tüzü lóbogó könnyes sugarával.

Pogány örömöknek vad gyönyöre perzsel
Krétai hetejrák buja csókja éget
Lelkembe megpendül szomorúan bűgva
Valami vérszító ódon görög ének.

DUTKA ÁKOS

Messzi fákon halkan hárfázik a szél ma
Eltemetett kínok felsajognak, fájnak.
Ilyenkor érzem meg szomorú nagy titkát
Dalfakasztó bús harmoniáknak.

ELERESZT A PUSZTA

Fekete vizén a kikötőnek
Ring a fehér nagy vasfalu gálya,
Könnyes szemű bús hajdu fiúk
Bámulnak a szennyes fekete árba.

Bámulják a vizek szomorú sodrát,
A lelük, a vérük zsongani kezd:
A tanyák, a puszta, az ősi avar
Hát elereszt . . . hát elereszt . . .

Nem kell hát íme, nem kell a vérünk,
A kín, a nyomor átkoz el innen,
Hiába vergődik annyi erő
A mi bánatos büszke lelkeinken.

Nem kell a karunk, az ugar elűz,
Napkeleti vad hajdu legények,
Valahol vár minket a gyár, —
Az idegen, a gyilkos, durva nagy Élet.

DUTKA ÁKOS

Messze nyugaton éhes a gép,
A gyárak árnyéka hívogatva intett,
S az öreg, a fáradt bús Tisza-hát
Elereszt minket . . . Elereszt minket . . .

Fekete vizén a kikötőnek
Zúgva, bömbölve nyargal a gálya.
Könnyes szemű bús hajdu fiúk
Bámulnak a szennyes fekete árba.

A SZESZ

Ahol a város szennyes, rom-szegény,
Kémények állnak sorba feketén.
Köréjük fonva szürke vaskigyók.
S közöttük ül egy katlan-testű pók.
Tudod-e milyen rémes csoda ez?
A szesz...

A százkarú nagy vaskigyókon át
Hazug örömök gyilkos italát —
Fáradt erekbe tölti át e rém.
S kacag: enyém vagy örökre enyém!
S híznak a szörnyű fekete kigyók,
S a pók.

S ahol a város szennyes, csupa rom.
S penészvirág nő a nedves falakon,
Az iszonyú pók gyilkos fonalán
Sorvad: ember, asszony, gyermek, fiu, lány
Erükben halál tüze csörgedez:
A szesz.

DUTKA ÁKOS

S ahol a város szennyes, rom-szegény,
S kémények állnak sorba feketén,
Épül egy rémes, nagy, szomorú ház,
Mig a katlan forrva, zúgva hahotáz.
S jönnek a vörös, iszonyú lakók:
Fejükön a pók...

VALAMIKOR

Rovogatom itt a gyertyafénynél
Egymásután a rímeket,
Amíg anyám kis asztalánál
Sok ócska lom közt szedeget.

Előkerül sok régi lim-lom,
Divatjamult fakó ruha,
S im — egy fehér fátyolba kötve
Menyasszonyi koszorúja.

Száradt a mirtusz, — nézi . . . nézi . . .
Forgatja lassan s annyiszor . . .
Könyes szemekkel súgja halkan:
Valamikor . . . Valamikor . . .

Tollam megáll. S lelkembe rezdül
E szó, — s egy fájó gondolat . . .
S csak nézem ezt a sok bohó dalt,
Amit a sok-sok verssor ad.

Ma lázas, élő szenvedélyek,
Ma még ujjongó énekek
Holnap, ki tudja már csak emlék . . .
— Könnyem kicsordul — s rá pereg. —

Virág ma még — s holnap csak emlék,
Emlék, ami ma érzélem . . .
Eljő a nap. Mi most anyámmal
Történik, éppígy majd velem.

Kezembe téved ez a sok dal
S olvasva majd soraiból,
Könyezve súgom, mint anyám most:
Valamikor . . . Valamikor . . .

EGYEDÜL

Gyötrelmes, lázas éjszakákon
Vágyban vergődve ágyamon,
Tűzvérű, szőke szép csodáról
Csak álmodom... Csak álmodom...

Szemét a büszke csillagokból,
Ringó kalászból dús haját,
Úgy álmodám meg lázban égve
Virasztott éjszakákon át.

S mind, mit az izzó vágy teremthet,
Mind egy egésszé összeforr,
S itt leng, akár a gyertya lángja, —
Még sincs előttem... nincs sehol.

Csak várom én, hogy eljön egyszer
Meghozza majd egy új tavasz,
S jönnek bár büszke, szép leányok, —
Sóhajtom én: nem az... nem az...

DUTKA ÁKOS

S gyötrelmes lázas éjszakákon
Vágyban vergődve pár nekül
Hánykódom érte, — rája várva
Csak egyedül... csak egyedül...

MEOTIS LEÁNYA

Emlékszel-e, Magda? Elmúlt ezer éve...
Igriced voltam, — emlékszel-e rám?
A Don tövin akkor orgona nyílott,
S te voltál a legszebb meotisi lány.
Fekete hajadba gyöngyös koszorú volt,
Borostyáninda a homlokomon...
Emlékszel? ... Akkor vőlegény is voltam,
S te voltál a pártás menyasszonyom.

Ilyenek voltunk akkor is. Emlékszel?
Csókokra termett, kacagó, pogány;
Csodákat álmodtunk messze napnyugatról
Lidérces Meotis száz alkonyatán.
Azóta, látod, álmunk testet öltött,
Magyar Babilonban palotás az út,
Koldusai lettünk cifra városoknak
S lelkünkben a régi puszta dala bűg.

DUTKA ÁKOS

Meotis zsombékja nem a nyoszolyánk már,
Fekete hajadba gyöngyöt se fonok,
Lelkünkbe mégis bús keleti ének,
Meotisi hárfák zengése zokog.
Villamos lángok szórják be az útunk,
Hárfámon az ének ősi dal maradt,
Emlékezz csak Magda ... Igriced énekel
Budapest köcsipkés tornyai alatt.

ÖRÖK ÓTA

Engedd, hogy vékony, reszkető kezemmel
Lebontsam hamvas, illatos hajad,
Ha így ülsz elém, — mintha ezer éve
Sok ezer meghitt, boldogságos éve
Ismerném a szemed, puha válladat.

Száz asszony, kiket őseim szerettek,
Kikért fellobbant mindig ez a vér,
Száz őszám minden szomorú, szent álma,
Száz őszám csókot, vágyat osztó párja
Ma mind benned él, Tebenned él.

Együtt jövünk már sok száz emberöltőn,
Száz boldog, száz csókos életen át,
Ismerem a szemed, ismerem a vállad,
Az ajkad, a véred, a lelked, a vágyad:
Örök óta érzem a hajad illatát...

EMŐD TAMÁS

A mi kis Emőd Tamásunk korban, gondolatokban, arcszínben a legfiatalabb tagja a Holnap társaságának. Kész poéta, sőt nagy poéta is akad a kötetben, a zsenge, bontakozó ifjúság talányát és ígézetét azonban csak ez a kemény arcélű gyerek hordja a homlokán és a versein.

Emőd Tamás költészetének hangja most mélyül. A kisfiús, magashangú, akadozó deklamáció most, néhány hónap alatt fejlődik át férfias csengésű, fölényes öntudatú poézissé. Akik nem látják közlről ennek az alakulásnak merész határozott ívét, az erjedés gazdag anyagára rámondhatják, hogy zavaros, hogy problematikus tisztaságú. Mi azonban látjuk, hogy ez a tizenkilenc esztendő legényke most lendül át az önképző-

körből a nagy költők közé s hívő álmélkodással figyeljük a természet legritkább és legbájosabb játékát: a zsenit kamaszkorban.

Néhány verse, mi itt következik, tiszta epika. De bajos volna azért Emődöt, mint elbeszélő költőt méltatni. Holnapra, úgylehet, a forrongó, küzködő líra, amit eddig kisdiákos szemérem fojtott el s alakított megverselt történetekké, ujjongó, bátor, tolakodó erejű dalokban tör ki a szögletes modorú ifjúember ajkairól. Ki most még, a római jogi kollokvium után históriás éneket farag bús Bálint diákról, holnap szent szemérmertlenséggel, dacos közvetlenséggel hirdetheti önmagát.

Akik nem hisznek a mi reménységeinkben, olvassák el a Rab Prédikátorok Énekét, a Manont, vagy készülő verseit. Minden sorában mutat az erejéből, de úgy, ahogy a kölyöktigris cirógat. Még nem tudja, hogy uralkodásra termett; még nem meri hasznát venni az előjognak s még szerényen tiltakozik a kényszer ellen, hogy ő zsarnok és kíméletlen erejű.

Ritmusán azonban nem érzik a mutáció; könnyen, biztosan versel, itt nyoma sincs a keresésnek és a habozásnak. Gondoljunk csak vissza nagy költők esetlen dadogó zsengéire, akkor tudjuk csak meg, hogy mit jelent az a gördülékeny és zengő verselés, a ritmus és rím-érzék zenei biztonsága, mely nem küzd a

EMŐD TAMÁS

formákkal, hanem a melynek dallamos szavak özöne áll szolgálatkészen rendelkezésére. A költő nyelvét készen adta neki a gondviselés, a lelkébe pedig nyugalanságot oltott. És Emőd Tamásnak végzete, hogy mennie kell, úttalan utakon, hegyen-völgyön, meredélyen, fájó gyönyörűségeken és nagyszerű veszedelmeken át, mindaddig, amíg meg nem találja önmagát.

Berek-Böszörményben született 1888-ban. A Hét, az Új Idők és a Budapesti Napló közzölték verseit.

RAB PRÉDIKÁTOROK ÉNEKE

Lenn menydörög a vizek orgonája,
Tajtékba fül a bős hullámtorok —
De lapátolnak dideregve-fázva
Gályarab hetven prédikátorok.
Pozsony alatt láncát ötszáz cipelte,
Gályarab hetven: mikor ideért
— Ütött az óra — álmos, öreg este
Hetven dacos pap rabruhát cserélt!

Napverte arcuk izma meg se rándul,
Nagyritka szó: Testvér, egy korty vizet!“
Vig élc ha csattan: „Van viz a Dunán túl“ —
Robotra kész a serkenő ideg;
Ostorszíz pattog: „Dologra, pogányok!“
Sok szem felvillan, sáppadt tűzben ég,
De enyhül a vád, elpihen az átok,
Pár agg mordul csak: „Megbocsát az ég...”

Éjjél körül fölrezzen egyik-másik:
„Hallod?... hogy sir a havasok felett...
...Ezüstbillentyűs tárogató játszik...”
Szivük megdobban, könnypatak pereg —

EMŐD TAMÁS

Nagy, néma gyöngyök sokbarázdás arcon,
Mint őszi harmat hideg szél után...
Hetven legény vért hullatott a harcon,
Nem búvó könnyüt bús daróczruhán.

Mint vészmadár, inog a rongy vitorla.
Időtlen úton, késő éjfelen,
Piros vércseppel, vándordaru-tollal
Levél íródik a földélzeten:
„Nehéz rabságban mind elpusztul itt lenn,
Haja hófehér már, de a lelke bátor...
Erős vára maradt a hatalmas Isten!
Anno ezerhétszáz. —

Hetven prédikátor.“

ITTHON ELDORÁDÓBAN

Leborulok az omló, barna rögre :
Szenteltessék meg porod mindörökre
Ős Eldorádó, mesék ligete,
Szerelmes vérem első szigete.

— Sion fölött az Isten szava dörgött,
Krisztus melle a feszületen hörgött,
Néró kezében hóhérbárd a lant,
Szent Bertalan-éj gyásza elsuhant —

Szerelmes vérem mindig itt maradt
Nagy, naplevelű, lombos fák alatt,
Vaderdő útján csókolózva járt,
Nászra és gyászra muzsikát talált.

Percek peregtek, órák, századok :
Itthon maradtam és itthon vagyok, —
Ős Eldorádó kellős közepén
Fekszem le majd az őszi venyigén.

LELLEI NAGY ANDRÁS

„Fekete városban fehér torony látszik,
Patakos Ér partján vadmadár tanyázik,
Vén tatár megyékben
Ma is úgy, mint régen
Marha béget éjjel a karám tövében :
Nappal táblabirák
Szépen szólnak, szónokolnak fenn az úriszéken.“

Bujdosik a levél gyors staféta-szárnyon,
Finánc megvámolja a magyar határon —
Mintha tudta volna
Sejdtette volna :
Uram be nagy bánat, halálos szép torna
Viaskodik, jajgat
Hét fekete sor betűbe, billogos hét sorba !

„Gallus tornyok alatt bontom a levelet.
Bús dezentorfajtám magnak itt feledett ...
Gyalogszerrel járok,
Üzenetet várok :
Meddig ver még otthon a keleti átok?
Patakos Érparton
Nyereg alatt puhítják még a húst a tatárok ?“

Bujdosik a levél gyors staféta-szárnyon,
Finánc megvámolja a magyar határon —
Mintha tudta volna,
Sejdítette volna:
Uram be nagy bánat, halálos szép torna
Viaskodik, jajgat
Hét fekete sor betűbe, billogos hét sorba!

„Lellei Nagy András beszél a hir rólad,
Nagy dobbal dobolják: istentagadó vagy —
Igéd szava méreg,
Átkozott a véred,
Rigmusos beszédért sárarany a béred —
Szived is kilopták
Napnyugati kocsmaködben a vászoncselédek.“

Bujdosik a levél gyors staféta-szárnyon,
Finánc megvámolja a magyar határon:
Mintha tudta volna,
Sejdítette volna:
Uram be nagy bánat, halálos szép torna
Viaskodik, jajgat
Hét fekete sor betűbe, billogos hét sorba!

„Irom a levelet én édes anyámnak,
Patakos partjára nagy Tatárországnak:
Édes anyám várok:
Uj napokat látok —
Befogad még engem a temetőárok,
Patakos Ér partján
Omlik, bomlik, szakadozik a bús magyar átok!“

MANON

Manont becsalták a diáktanyára,
Az ingyen-lányt, a kócos kis cigányt.
Csipője rezgett, hintázott a melle,
Tilos, hamiskás nótát énekelve
Hangos nagy kedvvel jó estét kívánt.

Manon betoppant a diáktanyára,
S körülfogták a cingár, vig fiuk.
„Adj Isten hugám, szent Szilveszter estén!”
„Adj cigarettát!” — pattog vissza hetykén —
„Gyujts rá Manon. Ma minden jó kijut.”

Piros gőz torpad az asztal fölött,
Kinn hull a hó, fehér az utcasor.
„Tapsolj Manon! hallod: nyerit a sátán,
Kocog a lóláb, halált visz a hátán —
Tapsolj Manon, tapsolj: no itt a bor!”

Manon pilláin gyilkos tűz remeg:
„Sohase volt még ilyen vig napom!
A két karom két ölelő keresztfa —
A ki megrikat, halálfia lesz ma!”
— „Éjfél előtt te sirni fogsz Manon.”

A HOLNAP

Táncol Manon az asztal tetején.

— „Hallod a nótád, kócos kis cigány ? !“
Száll a vonó, a szűk tanyára csend ül,
Gyászinduló bűg, — a húr nyögve pendül :
Lehajtott fővel sír a kurtizán.

Felcihelődik a diáksereg . . .

— „Kísérj el Manon, kócos kis kokott !“
A lány vihog, a csürhe messze nyelvel,
S megszólal egyik, akadozó nyelvvel :
„... Fiuk baj lesz... Manon... egy kést lopott...”

HISTÓRIÁS ÉNEK BÚS BÁLINT DEÁKRÓL

Csodaszép éjfé! A Visztula medrén
Remegve porzik a fekete hab.
Gyászcsipkés árbo! bókol a vizekre,
Bús Bálint deák hárfájába kap —
Odafönn setét, hamvasszárn! felhő
Leng sok mohos, tornácos palotán
És ablakát kitár! néz a ködbe
Dancka alatt egy hattyútestü lány.

*

„Bujdosóba hajszol, beteg az én vérem,
Nincs is maradásom, nincs itt pihenésem,
Fehér levelem jött gyöngyvirág pecséttel:
Gyöngyvirágos pecsét elvisz még az éjjel!
Gyóntató két szemed hunyd le, ne marasszon,
Hazavár Egerbe a nemzetes asszony,
Szépséges, szerelmes Losonczi nagyasszony.

Ha kér!i, hol voltam? — hü igrice voltam,
Más asszony csókjáról sohase daloltam —
Hazug szóval szólok: ne haragudj édes,
Tudod, elvetődtem a szepesi véghez,
S nem engedtek tovább — verje meg az átok! —
Végvári vitézek, szepesi barátok,
Mennydörgős, harangos fekete barátok.“

A HOLNAP

Az alszegi úton riadalom támad.
Fut apraja, nagyja: hegedősök járnak!
Pedig csak egy szál jött széles nagy Egerbe,
Az is rongyos, poros, — kucsmája leverte —
Bizony megérdemli, hogy könnyet fakasszon:
Bizony kikacagta az egri nagyasszony,
Szépséges, szerelmes Losonczi nagyasszony.

„Sápadt lilionszál visszamegyek érted,
Lelkem búbanatát egyedül te érted . . .“
Lengyel hegyek ormát behavazta a tél,
Lengyel hegyek orma nehéz gyászról beszél:
„Siratatlan harcon vérvirágot látok“ —
Ép akkor temették bús Bálint deákat
Mennydörgős, harangos fekete barátok.

*

Dancka fölött a decemberi ködben
Száll egy szomorú, krúgató daru.
Gyászcsipkés árboc bókol a vizekre,
S a viskós, törpe ó-lengyel falu
Felbúg csodásan . . . tornyos ima zendül,
Citerasírás holdas éjszakán:
Égő gyertyák közt kiterítve fekszik
A legutolsó hattyú testülány.

KICSAPOTT LÉGÁTUSOK DALA

Debreczen felől kong a vészharang,
Talpunk alatt a hajdúsági hant.
A nap tüzel, a rezgő nyárfa zúg,
Hajrá legények, hosszú még az út!
Ménes dobog, futó szél énekel,
Bátor, betyáros, víg nótára fel!
Nagy úr az Isten: ma vesz, holnap ad —
Hajtsuk fenékig Ukkon poharát.

Magyar falvakban töltjük a nyarat,
Prédikálunk magyar mennybolt alatt,
Orcánkra süt a nap, az ég szíve
És mennydörögve zeng a szent ige.
Hej, kék határok, óperenciák,
Miénk az élet! vig dalt vén diák!
Mi kegyes urunk: nem oda Buda —
Vígán dűnnyög még a diák-duda!

Már tündökölnek a hádogtetők,
Hangos csapszékek, néma temetők.
Már száll a dér, már költözik a nyár,
A papkisasszony álmodozva jár;
Kezébe könyv, — Szigvárt és Kartigám, —
„... Halott lovag jött hőszin paripán...”

A HOLNAP

És zúg a szél, nyögnek a régi fák :
Halott lovag a kicsapott diák . . .

Sebaj, — hadd szóljon síp, dob, dáridó,
Ma nagy esküt tesz a holt légió :
„Magyar földön és magyar ég alatt
Mind pogány módon vig magyar marad,
Korhely, de úr, nyakas, de nyíltszívű,
Holtaiglan kemény hajdúhitű,
Vérük hullása lesz ennek jele —
Úgy segítjen a Kálvin istene !“

KRISZTUS SZOBRA

Krisztus szent szobrát Lázárhegy alatt
Behavagták a vérpiros virágok.
Jött a tavasz és énekelve jöttek
Feketefürtös, fehértestű lányok —
Megremegett a szépmetszésű lányék,
Kömmel zihált, izmosan dagadt,
Omlott a virág, daloltak a lányok :
A tavasz ment és Krisztus ottmaradt.

Krisztus szent szobra Lázárhegy alatt
Izzott és nézett Nazaréth felé —
Jött julius és piros arccal jöttek
Pogány asszonyok a szobor elé.
Megfeszített két karja összerándult,
Kötestén láz, pilláin könny fakadt,
Ajkán nem csókolt csókok tüze égett :
Julius ment és Krisztus ott maradt.

Krisztus szent szobrát Lázárhegy alatt
Behavagták a dérütött virágok.
Jött szeptember és sóhajozva jöttek
Lázárhegy alól fekete barátok —

A H O L N A P

Zsoltár zsoltárra, halleluja, gyónás,
Bűnvalló gyász, miseszó, könnypatak —
Szomoru szive megdobban ijedten:
Szeptember ment és Krisztus ott maradt,

Krisztus szent szobrát Lázárhegy alatt
Behavazta december és a tél.
Jöttek a hollók . . . a nagy istenember
Kőmellű testén megfagyott a vér —
Lázárhegy alatt halottat cipeltek,
Krisztus szobrára hóvihar szakadt:
— Öreg bibliák odacövekelték —
December ment és Krisztus ott maradt.

JUHÁSZ GYULA

A pogányoknak és keresztényeknek különös társasága került össze ebben a könyvben. Juhász Gyula a keresztények közé tartozik. Nem az erényei, hanem a hibái teszik ájtatossá, erkölcsössé.

Az itt következő néhány sorban a szépről van szó. A Szép van artistikusan leírva. Juhásznak fő témája a Szép, még pedig nem az a szépség, amit a természet nyújt, hanem amit más művész produkál. Ezek a megtalált szépségek megihletik őt, így születtek meg ezek a formájukban mindig művészi versek. Most már csak az a kérdés, hogy tényleg líra, poézis ez? Mert ezen a módon temérdek költeményt lehet írni, hiszen annyi szép szobor, jó kép van! Mindegyikhez fűzhet az intelligens ember valami reflexiót. Így naponta minden

nagyobb lelki emóció nélkül megír a szorgalmas ember 2—3 verset. Egy nap Meunier-szobor, Rippl-Rónai kép, másnap Rodin szobor, Piombó kép, és így tovább.

Az kétségtelen, hogy minden remekmű éppen olyan része a természetnek, mint a fű, fa, szikla. Azok a festmények és szobrok tehát szintén az élethez tartoznak. Ennélfogva lehet róluk is verset írni. A művészetért, a szépiért való lelkesedés azonban még sem lehet alapja egy lírai költő életének. Hiszen a művészetet csak élvezni lehet, az csak gyönyörűséget nyújt. Az emberi élet nem csak az élvezetnek, meg a gyönyörűségnek keveréke. Így csak az angyalok élnek a menyországban és a vitéz törökök a hetedik égben. Ott sincs minden tele mű-élvezettel és mű-gyönyörűséggel.

Mi az oka ennek az előkelő krisztianizmusnak, amely felülemelkedik minden anyagi örömen és földi fájdalomon? Mi éleszti a gyönyörködésnek ezt a plátói lángját? Juhász úgy írja le, mintha kimenekült volna a közönséges, húsból és vérből való, beszédes, csúnya emberek közül a néma márványokhoz, a testetlen, színes asszonyokhoz. Ő úgy tesz, mintha aszkétája lenne a művészetnek.

Nekünk azonban úgy tetszik, mintha azt az ájtatos tarfejű rómaint látnánk, aki csak azért lett keresztény, mert úgy sem tudott már szeretni, inni, birkózni. A fogai is kihullottak, hát keresztény lett. Érezzük azonban, hogy

nincsen egészen igazunk, mert nem leljük a Juhász verseiben, életében azt az időt, amikor még tudott szeretni, inni, birkózni. Ilyen versek nincsenek sehol sem. Nem a morál tiltja, nem a szeméremérzet ölte meg. Ilyen versek nem is akartak születni, mert Juhász nem szeretett, nem ivott, nem birkózott. Tehát nem élt. Amikor mások szerettek, akkor ő olvasott, amikor azok ittak, ő irt, amíg mások birkóznak, ő másolgatta a verseit. A szorgalmas tanárjelölt kollokviumai és vizsgái után születtek ezek a versek. Azért, hogy szépek legyenek.

Azért menekül Juhász Gyula a művészethez, mert a szorgalom esztendői alatt elfelejtette a nevetést, meg a sírást. Az önzetlen, puritán, nem emberi lelkesedés kergette őt a művészethez. Sohasem saját magát akarja kifejezni, csak szép verset akar írni. És ez mindig sikerül. Ezek a versek igazán *l'art pour l'art* születtek. Finomak, cizelláltak. A hangjuk, a levegőjük magyar, az életük szomorú.

Szegeden született 1883-ban. Művei: Versek, Szeged 1907. Versei megjelentek: Nyugat, A Hét, Új Idők, Vasárnapi Ujság, Magyar Szemle, Budapesti Napló, Népszava. Németül: Ausländische Lirik der neueren Zeit. 1907. Horváth Henrik fordításában. — Irodalom: Baburin: A Hét, Dömötör István: Új Idők, Kosztolányi Dezső: Budapesti Napló, Szilágyi Géza: Az Ujság, Babits Mihály: Szeged és Vidéke.

TURRIS EBURNEA

Elefántcsonttorony, Művészet,
Én is boldog rabod vagyok,
Ha kitagad, kiver az élet,
Fehér tetőd felém ragyog,
Elefántcsonttorony, Művészet.

Örök hajlék, be jó tebenned,
Örök szökőkutad csobog,
Lemossuk ott a vért, a szennyet,
Mi álmodók, mi alkotók
Örök hajlék, be jó tebenned.

S be fáj leszállani közétek,
Gondok, napok, élet, halál,
Jó emberek, bús hangyavár,
Hol sár a hó, a szépség vétek,
Jó emberek, bús hangyavár,
Be fáj leszállani közétek!

„RIPPL RÓNAI“

Öreg szemek. Magyar tájra néznek,
Melyen némán szállanak az évek,
Melyen ősz van, magyar bánat össze,
Szívem néki régi ösmerőse,
Jól ösmerem kendet is, vén szittyám,
Szomorú Kis István.

Makrapipa. Benne szűzdohány ég
Füstje száll, mint multakból az árnyék,
Régi árnyak, árván gomolyognak,
Öreg estvék, fiatal halottak.
Hej, Valaki a sötétbe' kinn vár
Szomorú Kis István . . .

Régi nóták kezdenek halkulni,
Régi álmok csendesen fakulni,
Régi szemek tűnt napokba néznek,
Álom, álom, álom volt az élet.
Mostan éled tűnt élete sírján
Szomorú Kis István.

MAILLARD KISASSZONY

Hol Watteau tája ring a kerti tóban
S Watteau idilltől boldog a pagony,
A nyájas, álmos, bájos rokokóban,
Az illedelmes féte galántokon,
Aranyos topánban és fehér selyemben
— Míg enyhe mélázás ült minden arcon —
Versailleban járta a lágy menüettet.
A sáppatag csillag, Maillard kisasszony.

Fekete parkban százszinű rakéták
Álomderűs fényfoltokat vetettek,
Az égerfák alatt folytak a tréfák
A piros borok és a fehér szonettek.
S a szőke márki hidegen mosolygott
Mint hold világa az éjféli parkon
És egyre mélázóbb lett s elfogódott
A sáppatag csillag, Maillard kisasszony.

Ó, féte galant, ó táncütemű órák,
Ó szomoruságok boldog évada,
Ti lopott csókok és ti lopott rózsák!
Oda a táncok, az álmok oda!

Marseille felől uj nóta kél, uj hajnal,
Versailles felett oly vérvörös az alkony.
Nem táncol már többé csöndes fété galantban
A sáppatag csillag, Maillard kisasszony!

*

Föl honfiak, polgárok talpra!
Ez a dicsőség reggele!
Fehér lesz szőke márkik arca,
Piros nyakuk hull földre le!
A danse macabre járja a Gréve-téren,
S a szankülott kérges tenyere tapsol,
A Carmagnola veszett ütemére
Részegen táncol ma Maillard kisasszony!

A kék macskában tort ül a vigasság,
Maillard kisasszony iszik és dalol,
Éljen a nép, a jólét és szabadság,
Éljen a . . . éljen a Forradalom!
„Mit kívánsz a táncért kisasszony polgártárs?
Ő lágyan és vágyón lehunyja szemét,
Mint Salomé a nagy Luininak vásznán,
S szól: A szőke márki szép, hideg fejét!

EPIFÁNIA

A kis Tiszához ment a falu népe,
Árván borongott a kis Tisza képe,
Hó behavazta, jég megállította,
Vén pópa rajta imáját mondotta.

És a színes szegénység köntösében
Orosz és oláh vacogott a jégen.
A füstölő lilás tömjéne szállt, szállt
S kósza szél tépte szét a pópa imáját.

A kis Tiszát szentelte meg az ének,
Mely ólmos szárnyán kóválygott az égnek,
A kis Tiszára hulltak az áldások,
Hogy szünjenek a szilaj áradások!

Hogy ezután a vize csöndes szépen
Csak kanyarogjon a maga medrében,
Ágya ne lenne embereknek ágya
És a Dunába lassan vigye vágya!

JUHÁSZ GYULA

De tavasz táján a tavalyi módra,
Nem hallgatott a prédikációra,
És ősz elején — ó, az istenadta —
Görög pópa lányát ágyába ringatta!

SZONETT

Nagy, szürke rajban, egyhangú morajjal
Szállnak, csak szállnak tétova napok,
Kopnak, kopnak az óramutatók,
Szürkül az alkony és szürkül a hajnal.

Ó rohanó napok nagy légiója!
Elhantolt idők, elhagyott terek!
A homokóra lomhán csak pereg,
S örök homok vár lenn a rosszra, jóra!

De néha . . . egy perc játéka csupán csak,
Szivárványos lesz ege a múlásnak
Hallik a mindenség melódiája . . .

S a szürke Én, száz gond betege, rabja,
Belát egy üdvösséges pillanatra
A végtelenség büszke távlatába.

JUHÁSZ GYULA

HUMUS

A barna rögnek megcsapott szaga,
Nehéz mámortól megfájult fejemmel
Keblére omlok párás, kora reggel
És álom nélkül lel az éjszaka.

A pattogó rügyeknek ritmusára
Lelkem szokatlan dallal válaszol
S míg csirák bújnak ki a föld alól,
Új vágyakat kelt szívem is, az árva.

Ó lusta, barna humus, te szabad,
Az ember rab csupán az ég alatt,
Bús rabja rögnek, rabja bús homálynak.

S ha testünk árnytól, rögtől holtrafárad,
Beléd bűvünk, mint rothatag csirák, mi,
Az égnek, rögnek új nászára várni!

BOTOND APÁNK BIZÁNCBAN

Botond apánk zömök, konok magyar volt.
Turáni vére még lobogva lángolt.
Országokon által vígan barangolt.

Szerette a színes, hímes világot
Bár napkelet volt ringató bölcsője,
De lelke bús és dús nyugatra pártolt.

A németet rajongva vágta, ölte
S a Rajna nektárját buzgón kiitta.
Temérdek szolgát küldözött előre!

Nótás szavú volt s barna arcú szittya,
Kemény kaland volt néki ez az élet
És lángborát nagy áhitattal itta!

Megtette, amit egyszer eltökélt.
Asszonyt ölelni és ellent levágni:
Így jó a világ és így szép az élet!

Szeretett ő nagy messze földre járni...
A dómok drága kincsét megcsodálta
És nem röstelte büszkén zsebrevágni.

De vérét nem kímélte vad csatákba,
Az unalom: csak az volt öldösője,
Az unalom a halál nyirkos ágya.

Darumadár nem vár a kora őszre,
Botond apánk is fényes délre tartott.
A harc turulja szállongott fölötte.

Meglátogatta a pompás Bizancot,
Hol isten a császár, a népe szolgál,
Remélt kalandot, tornát, harci sarcot.

De zárva volt az aranyszárnyu porta
S a kurjantását nem hallotta senki,
De bárdcsapását minden meghallotta!

Bement bosszus Botond, nem félt bemenni,
Szemét az új, szűz csudákon feledte.
Bizanc a minden és a többi semmi!

A HOLNAP

Itt selymesebb a színes szoknya selyme,
Itt aranyosabb a glória a képen,
Itt szebb a női test, a férfielme!

Hej, ez a Bizanc az elvesztett éden;
Botond apánkat a hideg kirázta
Csodát csodáló gyermekgyönyörében!

Mit vinne el a büszke, dús Bizancból?
Nem aranyat, az nyugaton is sárga,
Nem boritalt, az keleten is lángol!

S elvitt egy sugarat egy asszony mosolyából.

ANCH' IO...

Művész vagyok. Kifáradt, keskeny ujjam
Egy lant idegén álmodozva babrál,
Ugy simogatom a szép és új igéket,
Mint perzsa szőnyegét a kalmár!

Szerelmes vagyok a színes szavakba,
Melyek nagy órák lázában fogantak
És pirosan és égőn és ragyogva
Új színeket lopnak az alkonyatnak!

Nem látom én az utcák szürkeségét
S a közönyös arcok nekem nem élnek:
Testvéreim a csillagokba néző
Nagy álmodók, a szomorú merészek!

Művész vagyok! Mélységek és magasság
Gyopáros ösvényén kúszom magamban.
Keresek egy virágot, bús virágot,
Hogy érte életemet adjam!

MEUNIER

Mester, szived, mely mély volt, mint a tárnák,
Melyek arany- s szénkincsöket kitárják,
Mester, szived, mely ős tüzekben égett
S aranyba vonta e tarolt vidéket,
Mit érezett, mikor az égi lázban,
— Amelyben annyi gyönyör s annyi gyász van —
Egy-egy titáni, bús munkást kiformált
És minden vergődésből egy szobor vált?

Nem fájt-e széppé tenni annyi rútat,
— Mert rút a munka, bármit is hazudnak! —
Mester, nem fájt-e, hogy ez alkotás mind,
Amely a művész bús díszére válik,
Hogy ennyi fény, csönd, ennyi forma, álom,
Csak meddő győzelem kínon, homályon,
Hogy amig lelked fényt vet annyi árnyra:
Sötét marad a bánat és a bánya!

JUHÁSZ GYULA

ÓDON BALLADA

A kocsmá pállott, kék ködében
Lócán ül Villon és dalol,
Vesztett láng villog a szemében
S visszás hang kél a húr alól:
„Múlandó minden e vidéken,
Elrothad mind, ki szép, ki jó.
Szeme agát volt, a haja ében,
Most alszik az Úr békéjében,
Fehér sir fekete éjében.
De hol van a tavalyi hó?

Asztalnak dől a sok borissza,
Az egyik horkol ágy alatt,
Villon a hegy levét kiissza.
Az óra jár, a pillanat szalad,
„Voltam nemes, gavallér, tiszta,
Nem látott éj, se dáridó,
De jaj az marja, aki birja,
Oda a jószág, nem tér vissza,
Folt hátán folt a mente, csizma.
De hol van a tavalyi hó? . . .

A HOLNAP

A varju várja már a koncot
És áll a szégyen fája már.
Oda a csókok, oda a hordók:
Mors Imperator csókja vár.
Voltam gyerek, szomorú, boldog,
Volt kikelet és annyi jó.
Roptam a táncot, a bolondot,
Csókoltam Bertát meg Izoldot,
Most várnak a vörös koboldok,
De hol van a —
De hol van a tavalyi hó?“

A HIMNUSZ

E bús imádságot dalolta ajkam,
Mikor nem tudtam még, hogy mit dalol,
De éreztem, hogy e borus szavakban
Ezer év ujjong, bűg a hant alól!

A végeken, hol nagy magányban éltem
S Rodostó gyásza szállt lelkem felett,
A néma dachban, büszke szenvedésben
Fajom keserve, megértettelek!

E dalt dúdoltam ott fáradt ajakkal,
Az éghez oly közel járt a magyar dal
Kárpátok bércén ültem egyedül...

És gondolkoztam a költő felől,
Ki félszemével a jövőbe látott,
— Mélázó félszem, te kiégett, te áldott!

SZÖGEDI INTERIEUR

Pirosló abrosz, friss szalonna,
Búbos kemence, jó meleg,
Pár kurta rőf a szoba hossza,
Megférnek a jó emberek!
Nagy ágy fölött a házi áldás,
Arany rájában a király,
Künn fanyar tavaszi szél lármáz,
Benn enyhe, renyhe félhomály.
Fölenged itten kósza szívem
S kakukkos óraként ketyeg,
Be jó a csönd, az óbor itt benn,
Be jók e józan emberek!
Ha itt maradtam volna szépen
És fogtam volna a gyalut,
Utód apáim örökében.
Az óra szól: kakukk, kakukk!

MIKLÓS JUTKA

A grafikust nem lírai érzések ihletik meg. Nem törődik avval, hogy milyen nő Miklós Jutka, milyen az ő költői egyénisége. A világos és sötét foltok négyyszögbe foglalt komplexumára ráfogja, hogy ez Miklós Jutka. Ezek a versek és mi, pedig azt hirdetik, hogy ő nem fehér-fekete, hanem maga az üdeség, az ismeretlen után vágyakozó, piros ifjuság.

Forma és tartalom a kettős kapocs, ami őt a Holnap fiatal iskolájához fűzi. A könnyed, de biztos merész, de perdülő verselés s e zengő strófákban a vágy az Élet virágzó örömei felé.

A magyar intellectuel ha költő, ebben az országban, ahol az emberek klasszikus módon nem tudnak élni, az élet vidám csodáival szemközt vagy béna kol-dus, mint ezt Ady mondja magáról, vagy a meddő sóhajok poétája, mint a többiek. Miklós Jutkában a

vágyak e sóvárgó költészetéhez asszonyi epedés is elegyül, ami verseinek hangját forróvá, lágygyá, komorsága dacára is békülékenynyé teszi.

Miklós Jutka nem ismeri az életet, de minden szépségét és örömét igenli. Ha a számkivetettség dacos főtartásával áll is az Élet aranyküllös eliramló kocsija mögött, a zengő, gyönyörű rezignáció strófaiból hiányzik a Juhász keserősége. Oly szép: nemes pózzal az életen kívül állni, dacolni, szomorúnak lenni, oly édes dolog mindent szeretni és semmiben sem részesülni. Ez a kislányos, kedves, okos életszeretet jellemzi verseit, még a lázadókat is.

Ez az alapzöngéje verseinek, mely minden témáját végig kíséri. Ám témát, a női versírók invenció-szegénységével szerencsés ellentétben, mindenütt talál; igazi költő, akit a valóság minden formája megihlet.

A kötet szerzetesei (Babics, Juhász, Emőd) között ő az egyetlen, aki életet ír, a tapasztalatlan mindent tudó asszony életét. Ez a valóság teszi elevenekké, igazakká verseit. Adytól csak annyit tanult, amennyit Ady a franciáktól: vakmerőséget. Ereje megközelíti az Emőd Tamását. Nyelve színes, ragyogó, művészi készség dolgában a fiatal írók között csak Kosztolányi Dezső mulja felül.

A Holnapban elintézett problémák (Ady, Dutka) is szerepelnek. Olyanok is, akikről nehéz véleményeket kockáztatni. Ezek féltékenyen odaállottak jövő-

MIKLÓS JUTKA

dőjük elé. Ezek a Holnap Anonymusai. De van két bizonyos embere a Holnapnak: Miklós Jutka és Emőd Tamás.

1886-ban született Berettyó-Ujfaluban. — Művei: Versek, Singer és Wolfner 1904. Versei külön megjelentek: Új Idők, A Hét, Magyar Közélet, Népszava, Budapesti Napló, Pesti Hirlap c. lapokban. Első kötetéről Ady Endre írt a Budapesti Naplóban. Második kötete „Élet őfelségéhez” sajtó alatt.

KÖNYÖRGÉS MÁMORHOZ

Az én szemeim mindig józanok.
Mindig nyugodtak, mindig tiszták.
— Én a józanság-szobor vagyok.

Mámor! Csak egyszer könyörülj meg rajtam.
Csudaharmattal egyszer hints be.
Rózsaszirommal hímes bíbor-fátylad
Cikázó lángnyelvekkel ékes fátylad
Csak egyszer borítsd józan szemeimre.

Én nem ismerem a bor mámorát.
Csóktalan, tiszta az én ajkam.
Hideg szemem legyen fátyolos egyszer!
Józan agyam legyen mámoros egyszer!
— Ó Mámor, Mámor, könyörülj meg rajtam.

MIKLÓS JUTKA

ÉLET ÖFELSÉGÉHEZ

Írom ez írást, tollam vérbe mártva,
S bedobom Felséged tovairamló,
Jázminszirmos, aranyküllőkkel ékes,
Hallelujázó, zengő kocsijába!

*

Felség, jelentem: renegát leszek.
Felség! jelentem! elpártolok Öntől,
Drága könnyektől, olcsó örömöktől.

Felségedet én Istenemmé tettem,
Felségedet én oltárra emeltem,
Felségedhez én himnuszokat zengtem!

Dacos nyakammal a porba hajoltam,
Pogány ajkammal imákat morzsoltam,
Szabad lelkemmel rabszolgája voltam!

Felséged arany-trónuson ül,
Fején karbunkulus ék nehezül,
Kincsek csodahalma köröskörül.

Kincsek halmazát két marokkal szórja.
Hullnak csók-rubintok, mámor-gránátok!
Öröm-zafirok! Boldogság-topázok!

Másnak. — Álmok! Virágok! Sugarak!
Én üres-lapos koldús-iszákomp!
Rabszolgájának semmi sem maradt.

Felséged Caesar, ki páholyban ül,
S tapsol engem a cirkuszi porondon,
Melyre vérpárák szaga nehezül.

Felség! — csalódik. Nem lesem a jelt,
Mely kegyelmet, vagy halált int felém.
Páholya elé kevély fővel lépek,
S meghajtom magam, büszkén, könnyedén.

„Caesar! Nyomorult, gőgös, fukar Élet!
A halni menő köszönt téged!
S megátkoz téged!”

MIKLÓS JUTKA

És aztán, Felség, renegát leszek,
Hűségeskümet visszaveszem Öntől!
Drága könnyektől olcsó örömöktől.

Leteszem azt egy kegyelmesebb kézbe.
Látom, hogy veri össze csontbokáját,
S vigyorgó mosolyra rándul a képe.

*

Írtam ez írást, tollam vérbe mártva.
S bedobtam Felséged tovairamló
Jázminszirmos, aranyküllővel ékes,
Hallelujázó, zengő kocsijába.

BAÁL ISTEN

Zöld penészköntösű Baál isten,
Ércteste, megrokkant, horpadt, hasadt,
S egy csillogó veretű Lajos-arany
Összekeerültek a rögök alatt.
Egy félmeztelen, toprongyos fellah
Frissen boronált földje alatt.

Baál isten ott hevert századok óta,
S álmodott fényről, szűzleány-vérről.
A Lajos-arany aznap esett ki
Valami frank legényke zsebéből.
Valami kóbor, pezsgőző, hetyke
Francia legényke zsebéből.

A Lajos-arany lusta volt, álmos,
Megült Baál tömpe, kizöldült orrán.
Baál felhördült rá és megrázkódott.
„Szolga ne érints!” — szólt mogorván
„Én vagyok a Baál, én vagyok az Isten
„Porba előttem!” — szólt mogorván.

„Megrenditettem a gyáva föld kergét
Egyetlen, éhes, vad bömböléssel.
Királyok csókolták az én szent testem
S tápláltak tűzzel és hajadon-vérrel.
Körültáncoltak, bálványoztak engem.
Száz cifra papom szolgált nappal, éjjel.“

A Lajos-arany halkan kacagott.
Halkan, diszkréten, franciához illőn.
— Be régen alhatsz, potrohos legény! —
És végigmérte a nagy Baált kicsinylőn.
— Föl penész-bálvány! Ébredj, jó öreg! —
És fölfricskázta a nagy Baált kicsinylőn.

— Ma nékem táncolnak, engem imádnak!
Hozzám zokognak! Nékem hozsannáznak!
Ma nékem áldoznak tűzzel és vérrel,
Porbaborulva, remegve itten,
Engem illetnek csókkal a királyok!
Ma én vagyok Baál! Én vagyok az Isten!

VISSZAÖLEL A FÖLD

Most én szívom el gyephajad illatát
Most én ölelem át a tested,
Most én borúlok te reád.

Ó jaj, mikor majd te borúlsz reám,
Az utolsó, halálos öleléssel!
— Mikor agyonfojtasz, Gaea anyám!

Mikor nehéz illatát a hajamnak
Mely most még fekete, hullámozó, selymes,
Elszívja a te szomjas ajkad,

Eloptod szemeim könnyes tűzét
S pirját az ajakamnak.

Ó jaj, mikor majd te borúlsz reám!
Mikor visszaölelsz, Gaea anyám!

MIKLÓS JUTKA

SZENT ELM TÜZE

Tört hajó-bordák, foszlány-vitorlák,
Viharvert gályák sápadt réme,
Egy tört árboccsúcson kigyúl —
S a küzködő hajónak vége.

Reszketve táncol imbolygó lángja,
Lidérc-kék, halálhideg fénye.
A gálya megroppan, fölsír, üvölt.
— És elnyeli a tenger mélye.

Vagyunk néhányan, magányos gályák,
Gőgös, dicsvágyó, Colombus-hajók.
Keressük a földet. Az újat.
A nekünk valót.

Lobogó-díszünk — apostol-ruha.
Delejtünk — Messiás forró szíve.
S árbocunkon ott ing, ott reszket, táncol
A szent Elm tüze.

A SZÉP JEGYESE

Engemet eljegyzett a Szép,
Egy nyári hajnalon magának.
Titkos, szomorú menyasszonyának ---
Mátka-csókja a homlokomon ég.

Ó be szomorú ez az én mátkaságom.
Fut-fut előlem hűtlen jegyesem,
S én bolygok s lába nyomát keresem
Gyűlölöm és áldom. Átkozom s kívánom.

Csalogat engem az én hűtlen mátkám
A bújósdizó, ifju Szép.
Néha felbukkan, előmbe lép,
Valamelyik útfordulónál várt rám.

Megfüröszt tiszta, ujjongó gyönyörben,
Aztán vígan illan tova.
Akit ő egyszer homlokon csókolt
Átkozhatja, bánhatja sírva:
De hűtlen nem lehet soha.

TARTALOM

ADY ENDRE

Góg és Magóg fia	19	Vér és arany	52
Az Isten balján	20	A Zozó levele	53
A szerelmesek holdja	22	Dus lovag násza	54
A Lóri csókja	23	Két hajdani szeretők	55
Ha kiszárad a forrás	25	Mária és Veronika	57
Párisban járt az ősz	26	Dalok tüzes szekerén	58
Elilllant évek szőlőhegyén	27	Maradhatsz és szerethetsz	60
A halál rokona	28	Ének a Visztulán	61
A nagy álom	30	A bélyeges sereg	63
Sírní, sírní, sírní	31	Álom egy méhesről	65
A fekete zongora	33	A mi gyermekünk	67
Beszélgetés egy szekfűvel	34	Tüzes seb vagyok	69
Heprehupás, vén Szilágyban	36	A Hortobágy poétája	70
Fölszállott a páva'	37	Búcsu siker-asszonytól	71
Én nem vagyok magyar ?	39	A Tisza-parton	73
Jó Csönd-herceg előtt	40	A Gare de l'Est-en	74
Sötét vizek partján	41	Az én menyasszonyom	77
Az ős Kaján	43	Vörös szekér a tengeren	79
A nagy pénztárnok	48	Temetés a tengeren	80
Havasok és Riviéra	50		

A HOLNAP

BABITS MIHÁLY

Turáni induló	86		Golgotai csárda	91
Theosophikus énekek	88		Feketeország	93
Vérivő leányok	90			

BALÁZS BÉLA

Nocturno	99		Az órák	104
Országúton	101			

DUTKA ÁKOS

A fekete lány	111		Versek órája	122
Megyek Bethániába	113		Elereszt a pusztát	124
Ágnes	115		A szesz	126
Naplement	117		Valamikor	128
Beethoven-szonáta	118		Egyedül	130
Temetés	119		Meotis leánya	132
November este	120		Örök óta	134
Öreg szobák	121			

EMÖD TAMÁS

Rab prédikátorok éneke	140		Históriás Ének Bús Bálint	
Itthon Eldorádóban	142		Deákról	147
Lellei Nagy András	143		Kicsapott légátusok dala	149
Manon	145		Krisztus szobra	151

JUHÁSZ GYULA

Turris Eburnea	158		Botond apánk Bizáncban	166
„Rippl Rónai“	159		Anch' io...	169
Maillard kisasszony	160		Meunier	170
Epifánia	162		Ódon ballada	171
Szonett	164		A himnusz	173
Humus	165		Szőgedi interieur	174

A HOLNAP

MIKLÓS JUTKA

Könyörgés Mámorhoz	180	Visszaölel a föld	186
Élet Ő felségéhez	181	Szent Elm tüze	187
Baál Isten	184	A Szép jegyese	188

